

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo : 105003/B/2020/36122163736835076

KOMPARÁCIA ZAHRANIČNEJ POLITIKY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ČESKEJ
REPUBLIKY V ROKOCH 2014-2018

Bakalárska práca

Bratislava 2020

Radka Jarošová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNYCH VZŤAHOV

KOMPARÁCIA ZAHRANIČNEJ POLITIKY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ČESKEJ
REPUBLIKY V ROKOCH 2014-2018

Bakalárska práca

Študijný program: medzinárodné ekonomické vzťahy
Študijný odbor: ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných politických vzťahov
Vedúci záverečnej práce: PhDr. Peter Csányi, PhD.

Bratislava 2020

Radka Jarošová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku prácu pod názvom : Komparácia zahraničnej politiky Slovenskej republiky a Českej republiky v rokoch 2014-2018 vypracovala samostatne pod vedením svojho školiteľa: PhDr. Petra Csányiho, PhD. a že som uviedla všetku použitú literatúru na príslušnom mieste.

Dátum: 26.06.2020

.....

(podpis študenta)

Pod'akovanie

Rada by som sa týmto spôsobom poďakovala svojmu vedúcemu záverečnej práce
PhDr. Peterovi Csányimu, PhD. za ústretovosť, cenné rady, užitočné pripomienky,
usmernenie a odbornú pomoc pri spracovaní tejto bakalárskej práce.

ABSTRAKT

JAROŠOVÁ, Radka: *Komparácia zahraničnej politiky Slovenskej republiky a Českej republiky v rokoch 2014-2018*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných politických vzťahov. – Vedúci záverečnej práce: PhDr. Peter Csányi, PhD., Bratislava: FMV, 2020, počet strán 55 s.

Cieľom záverečnej práce je komparácia zahraničnej politiky Slovenskej a Českej republiky v rokoch 2014-2018 realizovanej vo vzťahu členstva v jednotlivých medzinárodných organizáciách. Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje štyri tabuľky. Prvá kapitola je venovaná chronologickému, historickému vývoju Slovenskej a Českej republiky od roku 1918. V prvých dvoch podkapitolách stručne opisujeme politický vývoj spoločného štátu Čechov a Slovákov. Ďalšie dve podkapitoly sú venované vývoju zahraničnej politiky, po rozpade Československej federatívnej republiky, obidvoch novovzniknutých suverénnych štátov samostatne. Záverom teoretickej kapitoly je programové vyhlásenie vlády Slovenskej a Českej republiky v kontexte zahraničnej politiky v rokoch 2014 – 2018.

V druhej časti sa zaoberáme cieľom práce, metodikou práce a metódami skúmania využitých pri konštruovaní jednotlivých kapitol a podkapitol.

Záverečná kapitola zahŕňa porovnanie zahraničnej politiky SR a ČR vo vymedzenom období. Hlavnou časťou tretej kapitoly je porovnanie zahraničnej politiky SR a ČR v rámci Vyšehradskej štvorky, Európskej únie, Organizácie Spojených národov a Organizácie Severoatlantickej zmluvy.

Výsledkom riešenia danej problematiky je uvedenie spoločných a rozdielnych aspektov zahraničnej politiky Slovenskej a Českej republiky.

Kľúčové slová:

Česká republika, Slovenská republika, zahraničná politika, komparácia

ABSTRACT

JAROŠOVÁ, Radka. *Comparison of Foreign Policy of Slovakia and Czech Republic in 2014-2018*. University of Economics in Bratislava, Faculty of International Relations; Department of International Political Relations. Thesis supervisor: PhDr. Peter Csányi, PhD., Bratislava: FoIR , 2020, 55 p.

The aim of the bachelor thesis is the comparison of the Slovak and Czech foreign policy during 2014–2018 realised in relation to the membership in particular international organisations. The thesis is divided into three chapters. It contains four charts. The first chapter focuses on the chronological, historical development of Slovak and Czech Republic since 1918. In the first two subchapters we briefly describe the political development of Czechoslovakia. Other two subchapters are individually dedicated to the foreign policy development after Czech and Slovak Federal Republic break-up. In the end of the theoretical chapter we are dealing with the Slovak and Czech program policy statement in context of the foreign policy during 2014-2018.

The second part second part describes the main objective of the thesis and the research methods used in the construction of individual chapters and subchapters.

The final chapter includes comparison of the foreign policy of Slovakia and Czech Republic in defined period. The main part of the third chapter is the comparison of Slovak and Czech foreign policy within Visegrad Group, the European Union, United Nations Organisations and North Atlantic Treaty Organization.

The submitted paper gives a complex understanding of common and disparate aspects of the Slovak and Czech foreign policy.

Key words:

The Czech Republic, the Slovak Republic, foreign policy, comparison

Obsah

Zoznam skratiek	7
Zoznam tabuliek a obrázkov	10
Úvod	11
1 História politického vývoja krajín SR a ČR od roku 1918.....	13
1.1 Obdobie prvej republiky 1918-1938	13
1.2 Československá socialistická republika	15
1.3 Vývoj zahraničnej politiky SR po rozpade ČSFR	17
1.4 Vývoj zahraničnej politiky ČR po rozpade ČSFR.....	20
1.5 Programové vyhlásenie vlády SR a ČR v kontexte zahraničnej politiky v rokoch 2014-2018	21
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	24
3 Zahraničná politika SR a ČR v rokoch 2014-2018	26
3.1 Z pohľadu Vyšehradskej štvorky.....	29
3.2 Z hľadiska Európskej únie.....	32
3.3 Na základe členstva v OSN	38
3.4 V rámci pôsobenia v NATO.....	41
3.5 Spoločné a rozdielne znaky zahraničnej politiky SR a ČR.....	44
Záver.....	46
Zoznam použitej literatúry.....	49

Zoznam skratiek

BP	British Petrol
BSEC	Čiernomorská hospodárska spolupráca
CBSS	Rada krajín Baltského mora
CD	Diplomatický zbor
CE	Rada Európy
CEI	Stredoeurópska iniciatíva
CERN	Európska organizácia pre jadrový výskum
CETA	Dohoda medzi Kanadou a Európskou úniou
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská Federatívna Republika
DPS	Odbor verejnej bezpečnosti
EAPC	Európska asociácia pre paliatívnu starostlivosť
EBRD	Európska banka pre obnovu a rozvoj
ECB	Európska centrálna banka
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
EIB	Európska investičná banka
EK	Európska komisia
EMU	Európsky menová únia
ESA	Európska vesmírna agentúra
EÚ	Európska únia
EUFOR ALTHEA	European Union Force in Bosnia and Herzegovina
EUROATOM	Európske spoločenstvo pre atómovú energiu
FAO	Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo
HDP p.c.	Hrubý domáci produkt per capita
HDP	Hrubý domáci produkt
IAEA	Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu
IBRD	Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj
ICAO	Medzinárodná organizácia civilného letectva
ICC	Medzinárodný trestný súd
ICCT	Medzinárodná rada pre čistú dopravu
ICRM	Inštitút certifikovaných správcov a záznamov
IDA	Medzinárodná rozvojová agentúra

IEA	Medzinárodná energetická agentúra
IFC	Medzinárodná finančná korporácia
IFRCS	Medzinárodná federácia Červeného kríža a Červeného polmesiaca
ILO	Medzinárodná organizácia práce
IMO	Medzinárodná námorná organizácia
IMSO	Medzinárodná organizácia mobilných satelitných komunikácií
INTERPOL	Medzinárodná organizácia kriminálnej polície
IOC	Medzinárodný olympijský výbor
IOM	Medzinárodná organizácia pre migráciu
IPU	Medziparlamentná únia
ISAF	Medzinárodné bezpečnostné a pomocné sily
ISO	Medzinárodná organizácia pre cukor
ITSO	Medzinárodná telekomunikačná satelitná organizácia
ITU	Medzinárodná telekomunikačná únia
ITUC	Medzinárodná odborová konfederácia
KSČ	Komunistická strana Česko-Slovenska
MIGA	Agentúra pre mnohostrannú ochranu investícií
MMF	Medzinárodný menový fond
MONUSCO	Stabilizačná misia OSN v Konžskej demokratickej republike
MZV	Ministerstvo zahraničných vecí
MZVaEZ	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí
NATO	Organizácia Severoatlantickej zmluvy
NEA	Agentúra pre atómovú energiu
NFIU	NATO Force Integration Unit
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NRF	NATO Response Force
NSG	Národná bezpečnostná stráž
OAS	Organizácia amerických štátov
OBSE	Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OIF	Medzinárodná organizácia La Francophonie
OPCW	Organizácia pre zákaz chemických zbraní
OS	Ozbrojené sily
OSN	Organizácia spojených národov

PCA	Analýza hlavných komponentov
PESCO	Stála štruktúrovaná spolupráca
SAE	Spojené arabské emiráty
SAV	Slovenská akadémia vied
SDG	Ciele trvalo udržateľného rozvoja
SELEC	Stredisko na presadzovanie práva v juhovýchodnej Európe
SR	Slovenská republika
TTIP	Dohoda o transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve
UNCTAD	Konferencia Spojených národov pre obchod a rozvoj
UNESCO	Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru
UNFICYP	Mierové sily OSN na Cypre
UNHCR	Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov
UNIDO	Organizácia Spojených národov pre priemyselný rozvoj
UNTSO	Organizácia Spojených národov pre dohľad nad riadením
UNWTO	Svetová organizácia Spojených národov pre turistický rozvoj
UPU	Svetová poštová únia
ÚS	Ústavný súd
V4	Vyšehradská štvorka
VB	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska
WCO	Medzinárodná colná organizácia
WFTU	Svetová organizácia odborových zväzov
WHO	Svetová zdravotnícka organizácia
WIPO	Svetová organizácia duševného zdravia
WMO	Svetová meteorologická organizácia
WTO	Svetová obchodná organizácia
ZC	Zangerov výbor

Zoznam tabuliek a obrázkov

Tabuľka 1 Základné údaje ČR a SR.....	26
Tabuľka 2 ČR a SR ako účastník medzinárodných organizácií a zoskupení	28
Tabuľka 3 Vývoj exportu a importu v rokoch 2014-2018	37
Tabuľka 4 Vojenské výdavky, pobočky, vojenská povinnosť ČR a SR	42

Úvod

Zahraničná politika predstavuje primárny znak suverenity štátu. Štát reprezentuje svoje záujmy v zahraničí pomocou stanovených cieľov, využívaných nástrojov a aplikovaných postupov. Na úspešnosť realizácie a teda silu zahraničnej politiky štátu vplývajú vonkajšie ale aj vnútorné faktory. Formovanie zahraničnej politiky je komplexný proces, pričom je nutné zohľadňovať všetky možné činitele a kombinovať rôznorodé prístupy.

Hlavným cieľom tejto práce komparácia zahraničnej politiky Slovenskej a Českej republiky vo vymedzenom časovom období (2014–2018) s využitím analytickej, komparatívnej a deskriptívnej metódy. Východiskovým cieľom je determinácia spoločných a odlišných znakov. Ako nástroje na dosiahnutie cieľa bude slúžiť: publikovaná odborná literatúra domácich a zahraničných autorov. Pre dosiahnutie cieľa tejto bakalárskej práce bola stanovená výskumná otázka. Ako ovplyvnilo historické formovanie spoločného národa Čechov a Slovákov smerovanie zahraničnej politiky Slovenska a Česka v rokoch 2014 – 2018?

Prvá kapitola stručne oboznamuje čitateľa s historickým pozadím politického vývoja SR a ČR. Chronologicky popisuje najvýznamnejšie vplyvy na utváranie zahraničnej politiky. Vznik Československej republiky (1918 – 1938) bol výsledok storočného národnooslobodzovacieho procesu. Česi a Slováci bojovali za svoju národnú a sociálnu slobodu. Vyhlásenie československej nezávislosti v roku 1918 predstavoval najvýznamnejší akt v dejinách Slovákov a Čechov. Od tohto roku sa datuje obdobie prvej republiky, ktorej oficiálny názov bol Československo. Ani v tomto medzivojnovom období nemôžeme tvrdiť, že Československo bolo úplne nezávislým a samostatným štátom. Československo sa ako keby „hľadalo“ a určovalo si vlastný cieľ a smerovanie. To nebolo jednoduché, pretože už od jeho zrodenia dochádzalo k častému obmieňaniu vlád a politickej nestabilite v dôsledku externých činiteľov. Začiatkom druhej svetovej vojny sa uzatvára prvá etapa spoločného štátu Čechov a Slovákov. Slovenské národné povstanie predchádzalo znovuoobnoveniu Československa. V roku 1948, po kapitulácii Nemecka, tu bol vzápätí nastolený totalitný režim. Ústavný zákon v roku 1960 vyhlásil socializmus za ekonomický systém novo premenovanej Československej socialistickej republiky, ktorá bola v roku 1969 reorganizovaná na federáciu. Československo prešlo po padnutí totalitného režimu, politickou a ekonomickou transformáciou a nastal zásadný problém

v spolužití Čechov a Slováků v jednom státě. Nakonec 1. januára 1993 došlo k rozdeleniu Československa a vznikli dva samostatné suverénne štáty – Slovenská republika a Česká republika.

Nasledujúce dve podkapitoly opisujú vývoj zahraničnej politiky SR a ČR v období po rozpade ČSFR. Obe krajiny prijali svoje samostatne od seba nezávislé koncepcie a stratégie zahraničnej politiky. Ich koncepcie sa opierali o ambíciu stať sa rovnocenným partnerom voči vyspelým demokratickým krajinám a získať členstvo v kľúčových inštitúciách a organizáciách západných krajín. Popredné sa stalo smerovanie do štruktúr EÚ a NATO. Česká republika, v porovnaní so Slovenskom, bola oveľa úspešnejšia v napĺňaní cieľov jej zahraničnej politiky. Na Slovensku nastala významná zmena v oblasti zahraničnej politiky až v roku 1998 nástupom vlády M. Dzurindu. Po splnení všetkých podmienok SR aj ČR nadobudla členstvo v NATO a v EÚ. Záverečná podkapitola teoretickej časti rozoberá charakteristiku Slovenskej a Českej republiky a jednotlivé programové vyhlásenia vlády oboch štátov v rokoch 2014-2018, pričom sa hlavný dôraz kladie, s ohľadom na cieľ tejto bakalárskej práce, na zahraničnú politiku. Vlastný obsah zahraničnej politiky Českej republiky vychádza z Ústavy ČR a obsah zahraničnej politiky Slovenskej republiky vychádza z Ústavy SR a z radov ich ďalších programových dokumentov.

V druhej kapitole opisujeme ciele a metodiku práce, metódy skúmania, metodologické postupy a aká bibliografia a informačné zdroje boli použité v práci.

Tretia kapitola charakterizuje najskôr základné vlastnosti a politický systém oboch krajín. Slovenská aj Česká republika sú členmi viacerých organizácií a zoskupení. V tejto časti záverečnej práce sa bližšie venujeme vplyvu vybraných organizácií (V4, EÚ, OSN, NATO), ktoré sa významne podieľajú na formovaní zahraničnej politiky SR a ČR. V priebehu rokov 2014–2018 bola zahraničná politika ovplyvnená niekoľkými udalosťami odohranými na medzinárodnej politickej scéne. Za najzávažnejšie môžeme považovať: konflikt na Ukrajine, brexit, migrácia a obchodná vojna medzi USA a Čínou. Nestabilné obdobie (2014 - 2015) sprevádzalo spochybňovanie medzinárodnej bezpečnosti. Ozbrojené sily SR a armáda ČR sa každý rok podieľajú na zahraničných misiách, s cieľom prispieť k stabilite a mieru. Jadrom aktivít slovenskej aj českej zahraničnej politiky a diplomacie počas týchto rokov, bola agenda: európskej politiky, zlepšovanie spolupráce s Východným Balkánom, kvalita potravín, posilnenie spolupráce medzi národnými platformami Industry 4.0 a samozrejme, bezpečnosť. Dlhodobé proeurópske smerovanie SR a ČR má pozitívny význam v obchode, pretože sú súčasne podporované aj ich vlastné vnútorné záujmy.

1 História politického vývoja krajín SR a ČR od roku 1918

Po porážke v prvej svetovej vojne sa Habsburská ríša v roku 1916 zrútila. Rozpad Rakúsko – Uhorska umožnil vznik Československej republiky ako výsledok storočného národnooslobodzovacieho zápasu Čechov a Slovákov za národnú a sociálnu slobodu. Hlavnými predstaviteľmi národnooslobodzovacieho procesu boli Tomáš Garrigue Masaryk, štátnik a politik Eduard Beneš, a slovenský letec, diplomat a astronóm Milan Rastislav Štefánik.¹

V roku 1916 v Paríži vznikla Československá národná rada, hlavný orgán zahraničného odboja. Generálnym tajomníkom sa stal E. Beneš a predsedom bol Masaryk. Prvým krokom k uznaniu národného štátu bolo uznanie Československej národnej rady dohodovými mocnosťami. V roku 1918 vydala dočasná československá vláda Washingtonskú deklaráciu o nezávislosti. Politicky a štátoprávny najzávažnejší akt v histórii Slovákov a Čechov, bolo vyhlásenie československej nezávislosti.²

Zahraničná politika sa orientovala na dohodu spojenú s Versailleským systémom. V roku 1924 bola podpísaná spojenecká zmluva s Francúzskom, ktorá garantovala nezávislosť a územnú nedotknuteľnosť republiky. Táto zmluva bola odrazom profrancúzskej československej zahraničnej politiky. Ďalších spojencov predstavovali štáty Malej Dohody (1921 – 1939).³

1.1 Obdobie prvej republiky 1918-1938

Z hľadiska historickej perspektívy bolo spojenie Čechov a Slovákov v podstate novinkou, pretože dovtedy patrili každý národ do inej časti. Česi patrili do Predlitavska a Slováci boli súčasťou Uhorska.⁴ I. republika sa opierala o demokratickú koncepciu prezidenta T. G. Masaryka. Prvým vládny orgánom nového štátu – Českoslovenka bol Národný výbor, ktorý pôvodne vznikol ako reprezentatívny orgán domácej politiky už v roku 1916.⁵ V tom istom roku bola zavedená Československá koruna ako výsledok

¹ NEMEC, Václav. *Vznik Československa*. [online]. In: *Dejepis.com*. [cit 2020-06-20]. Dostupné na: <http://www.dejepis.com/vznik-ceskoslovenska/>.

² MARSINA, Richard. a kol. *Slovenské dejiny*. Martin: Vydavateľstvo Matice Slovenskej, 1992. s. 198.-204. ISBN: 978-80-70902-39-4.

³ MÚZEUM SNP. *Slovensko v 1. ČSR: 1918 – 1938*. [online]. In: *história*. [cit 2020-06-20]. Dostupné na: <http://www.muzeumsnp.sk/historia/slovensko-v-1-csr-1918-1938/>

⁴ STEHLÍK, Michal. *Vzťahy Čechov a Slovákov pred rokom 1914*. [online]. In: *historická revue*. Bratislava: Slovenský archeologický a historický inštitút, 2018. [cit 2020-06-20]. Dostupné na: <http://www.historickarevue.com/clanok/dejiny-vzajomnej-neznalosti>

⁵ BYSTRICKÝ, Valerián. *Od autonómie k vzniku Slovenského štátu*. Bratislava: Prodama, 2008. s. 138.

menovej reformy, v rámci ktorej sa novovzniknutá mena oddelila od znehodnotenej rakúsko-uhorskej meny.⁶ Na základe Parížskej zmluvy, z roku 1920, boli vytýčené hranice Československa. Prvé právne voľby sa realizovali v roku 1920. Dňa 29.februára 1920 vznikla prvá Ústava československého štátu, vychádzajúca z Masarykovej ideí, v ktorej bol zakotvený unitarizmus a centralizmus. Zaručovala všetky občianske práva a slobody vrátane nedotknuteľnosti súkromného vlastníctva.⁷ Systém politických strán sa v základných rysoch ustálil na začiatku 20.storočia. Jedinou významnou politickou stranou, ktorá sa úspešne nanovo vyprofilovala v medzivojnovom období, bola nesystémová komunistická strana. Tá ale na vládny post v tejto dobe nedosiahla a ani naň neaspirovala. Podľa zamerania, môžeme rozlíšiť päť základných politických strán:

1) agrárici; 2) socialisti, 3) demokrati, 4) národní socialisti, 5) ľudovci a národní demokrati, a limitovane aj stranu živnostenskú. Ich predstavitelia vytvorili legendárnu inštitúciu nazývanú aj Päťka (neformálny orgán, v ktorom mala každá z týchto strán bez ohľadu na silu mandátu po jednom zástupcovi), kde sa uzatvárali dohody o konkrétnych otázkach ešte skôr, než sa začali prejednávať štandardným spôsobom vo vláde či parlamente. Pochopiteľne, vláda nebola záležitosťou iba českých politických strán. Na Slovensku, zhruba od polovice 20. rokov, získavala na východe republiky najväčší počet hlasov výhradne slovenská strana – Hlinkova slovenská ľudová strana. V tomto období a až do roku 1938 participovali na vláde aj nemecké politické strany, ktoré sa museli v rámci Československa nanovo konštruovať. Medzivojnové vlády je možné charakterizovať podľa rôznych kritérií. Existovali vlády politické aj úradnícke, poloúradnícke, čisto české a slovenské, ale aj vlády s účasťou menšinových Nemcov či vlády stredolavicové, stredopravicové, ale najčastejšie pravoľavicové. Jednoducho široká koalícia.⁸

Premiérstvo si načas vyskúšal aj minister zahraničných vecí E. Beneš, ktorý viedol poloúradnícku vládu v rokoch 1921-1922. Zimu roku 1922 je možné považovať za zlomovú. Prvýkrát sa stal premiérom agrárnik Antonín Švehla, jeden z najvýznamnejších držiteľov tohto postu v medzivojnovom období. Okrem toho zastával funkciu ministerského predsedu v rokoch 1926 – 1929, čo bolo v prvej republike najdlhšie

ISBN 978-80-969782-5-0.

⁶ DENNÍKN. *Rašínova reforma stvorila československú korunu*. [online]. In: *Historyweb*. Bratislava: Press, 2020. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://historyweb.dennikn.sk/clanky/detail/rasinova-reforma-stvorila-ceskoslovensku-korunu>

⁷ GÁBRIŠ, Tomáš – KOLÁRIK, Jozef – VOJÁČEK, Ladislav. *Československé právne dejiny*. 2. vyd. Bratislava: EUROKÓEDX, 2011. s. 79 – 80. ISBN 978-80-89447-42-8.

⁸ VLÁDA ČR. *Období první republiky 1918-1938*. [online]. Praha, 2020. [cit 2020-06-20]. s.8. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/assets/Obdobi-prvni-republiky-1918.pdf>.

pôsobenie v danej funkcii. Prvá Švehlova vláda je nazývaná aj vládou Päťky, pretože všetci zastupujúci tohto neformálneho útvaru, vstúpili do vlády a prijali tak plnú formálnu politickú zodpovednosť. Táto *pravoľavicová* koalícia zložená z Čechov a Slovákov vydržala do roku 1926. Prvých osem rokov existencie Československa sa nieslo v duchu výhradného vládnutia štátneho národa československého. Rok 1938 bol mimoriadne dynamický.⁹ Vznik II. republiky sa datuje od 1.10.1938 – 14./15./16.3.1939. Druhá republika bola absolútne závislá na fašistickom Nemecku. V roku 1938 abdikoval prezident E. Beneš a nahradil ho E. Hácha. Koaličný systém politických strán sa rozpadol. Na jar opustili vládu nemecké aktivistické strany. Najdlhšie vydržal zástupca nemeckých sociálnych demokratov. Iniciatívu v nemeckom politickom tábore na seba strhla bezvýhradne Sudetonemecká strana. Československá politická scéna sa vrátila k podobe koalície, až na jar v roku 1938. V dobe zahraničnopolitických vyjednávaní, a tiež mobilizácie, skončila svoju existenciu posledná prvorepubliková vláda Milana Hodžu a nastúpil posledný úradnícky kabinet.¹⁰

V medzivojnovom období sa na poste československého premiéra vystriedalo celkom 9 mužov. Prvým bol právnik, majiteľ textilnej továrne a skúsený poslanec ríšskej rady K. Kramář, liberál nacionalista. Po ňom nasledoval sociálny demokrat, pôvodne novinár, V. Tusar, pričom jeho premiérstvo nastalo v dôsledku silne ľavicovej socializujúcej sa atmosféry, ktorá nasledovala vzápätí po skončení prvej svetovej vojny, v podstate v celej Európe. Za nepolitických premiérov môžeme považovať J. Černého a J. Syrového a čiastočne aj E. Beneša. Beneš, vysoký štátny úradník či vysoký dôstojník, bol povolaný do premiérskeho kresla v dobe, ktorá sa vyznačovala krízou nielen politickou, ale aj existenčnou. Najviac pozornosti si bezpochybne zaslúžila štvorica agrárnických premiérov - traja Česi a jeden Slováč (Švehla, Udržal, Malypetr a Hodža).¹¹

1.2 Československá socialistická republika

Pomyselný most medzi východnou a západnou Európou predstavovalo obdobie rokov 1945-1948, za vlády prezidenta Beneša. 5. apríla 1945 bola obnovená Československá republika ako spoločný štát dvoch rovnocenných národov. Slovenská

⁹ VLÁDA ČR. *Období první republiky 1918-1938*. [online]. Praha, 2020. [2020-06-20]. s. 9. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/assets/Obdobi-prvni-republiky-1918.pdf>.

¹⁰ ŠUTAJ, Štefan. *Slovenské politické strany v dokumentoch (1944-1948)*. Košice: Spoločenský ústav SAV, 2002. s.3-5 . ISBN 80-967182-2-3.

¹¹ VLÁDA ČR. *Období první republiky 1918-1938*. [online]. Praha, 2020. [cit. 2020-06-20] s. 10. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/assets/Obdobi-prvni-republiky-1918.pdf>.

národná rada sa stala najvyšším orgánom štátnej moci na Slovensku. Centralizovaný štátny model bol zakotvený v ústave od 9. mája 1945. V októbri roku 1945 vydal prezident Beneš vyhlášku o znárodnení kľúčových národných priemyselných odvetví a bánk.¹² Komunistický prevrat nastal po kapitulácii Nemecka vo februári roku 1948. Totalitný režim bol zavedený krátko potom ako sa komunisti, pod vedením K. Gottwalda, chopili politickej moci. Obdobie totalizmu v Československu bolo charakteristické nemilosrdným prenasledovaním reálnych alebo nereálnych nepriateľov režimu, tzv. triednych nepriateľov.¹³ Od roku 1949 sme boli členmi v RVHP. Uzavretím Varšavskej zmluvy bola Československá zahraničná politika riadená zo ZSSR, z čoho vyplýva jej proruská orientácia. Signatári Varšavskej zmluvy sa stali ľudovými resp. ľudovo demokratickými republikami riadenými prostredníctvom jedinej strany - komunistickej alebo ovládanej komunistami.¹⁴

Ústavný zákon v roku 1960 vyhlásil socializmus za ekonomický systém novo premenovanej Československej socialistickej republiky. Prezident a zároveň tajomník KSČ, Antonín Novotný, odmietal reformné snahy v ČSSR ako kontrarevolučné taktiky. Tak sa Československo vzdalo oslobodenia spod komunistického zovretia pri udalostiach označovaných ako Pražská jar, počas ktorej sa pokúsilo reformovať režim zvnútra a vydalo sa na cestu k liberalizácii a systému viacerých strán. Novotný abdikoval z oboch funkcií, a nastúpil Ludvík Svoboda ako prezident a Alexander Dubček ako tajomník KSČ. Dubček bol v zahraničí uznávaným politikom. Viedol nové krídlo v poprednej komunistickej strane a obhajoval reformný program pod názvom „Socializmus s ľudskou tvárou“. Armády Varšavskej zmluvy ale rozdrvili nádeje Československa a v roku 1969 bolo Československo reorganizované na federáciu Českej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky. V 70. rokoch začal proces normalizácie a Husák bol v roku 1975 zvolený za prezidenta Československa. V dôsledku normalizácie emigrovalo viac ako 10 000 občanov. Na podporu Slovákov žijúcich v zahraničí bol v roku 1970 v Spojených štátoch založený Slovenský svetový kongres.¹⁵

¹² TERAZ SK. *Edvard Beneš bol druhý prezident ČSR, narodil sa pred 130 rokmi*. [online]. In: TAS. Bratislava,. [cit 2020-06-20]. Bratislava, 2014. Dostupné na: <https://www.teraz.sk/slovensko/sr-historia-edvard-benes-prezident-narod/85959-clanok.html>.

¹³ BALOGHOVÁ, Simona. *Formovanie slovenskej zahraničnej politiky v rokoch 1990 - 1994*. [online]. Diplomová práca. Brno: Masarykova Univerzita, Filozofická fakulta. 2016. [cit. 2020-05-04]. s. 24. Dostupné na: <https://is.muni.cz/th/u4gs6/DIPLOMOVKA.pdf>.

¹⁴ JAŠEK, Peter. *20. - 21. august 1969 – Okupácia Československa*. [online]. Bratislava: Ústav pamäti národa, 2004. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://www.upn.gov.sk/sk/20-21-august-1968---okupacia-ceskoslovenska/>

¹⁵ ČERNÁK, Tomáš. *Príbeh jednej krátkej jari 1968: ako sa zrodila československá nádej*. [online]. In:

Zamatová alebo nežná revolúcia (1989) dostala pomenovanie vďaka jej nenásilnému charakteru. 27. novembra 1989 sa uskutočnil celonárodný generálny štrajk a o dva dni neskôr prezident G. Husák podpísal zákon, ktorý zrušil článok 4 Ústavy, o nadradenosti Komunistickej strany v spoločnosti. Bolo to obdobie normalizácie, dekomunizácie a demokratizácie v Československu. Novým prezidentom Československa sa stal V. Havel.¹⁶ Začiatkom decembra 1989 sa otvorili hranice medzi východom a západom a „železná opona“ padla. V roku 1990 uznalo Federálne zhromaždenie názov krajiny ako Česká a Slovenská federatívna republika. Prvé demokratické voľby sa konali 8. – 9. júna 1990. Slovensko-české vzťahy boli zaviazané bilaterálnou zmluvou (Zmluva medzi Slovenskou a Českou republikou o dobrom susedstve a priateľských vzťahoch a spolupráci), ktorá bola podpísaná 23. novembra 1992 v Bratislave. Ústavný zákon o zániku Českej a Slovenskej federatívnej republiky bol prijatý 25. novembra 1992. Československo prešlo po padnutí totalitného režimu, v novembri 1989, politickou a ekonomickou transformáciou. Zásadným problémovým momentom sa ukázalo spolužitie Čechov a Slovákov v spoločnom štáte. 1. januára 1993 nakoniec došlo k rozdeleniu Československa a vznikli tak dva samostatné, demokratické a suverénne štáty – Česká republika a Slovenská republika. Po uznaní SR aj ČR ostatnými štátmi nadobudli svoju medzinárodnoprávnu subjektivitu. V zahraničnopolitickej oblasti môžeme dodnes sledovať nadštandardné česko-slovenské vzťahy.¹⁷

1.3 Vývoj zahraničnej politiky SR po rozpade ČSFR

Momentom vzniku Slovenskej republiky (1. január 1993) ako samostatného štátu, začala existovať zahraničná politika SR. Jej realizácia sa v zásade prejavila rýchlym uznaním v medzinárodnom spoločenstve a vstupom SR do medzinárodných inštitúcií. Vznikom SR boli každoročne prijímané vo vláde SR dva základné dokumenty - koncepcia zahraničnej politiky a „stratégia“ zahraničnej politiky. Zameranie zahraničnej politiky Slovenska bolo prijaté 11. mája 1993, uznesením vlády SR čl. 318. V nasledujúcom roku bola prijatá jej koncepcia – Správa o cieľoch a úlohách zahraničnej politiky SR, členená na

historická revue. Bratislava: Slovenský archeologický a historický inštitút, 2018. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: http://www.historickarevue.com/clanok/pribeh_jednej_kratkej_jari.

¹⁶ LAMBERT, Tim. *A brief history of the Czech republic*. [online]. In: Localhistories. Birmingham, 2019. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <http://www.localhistories.org/czech.html>.

¹⁷ VLÁDA ČR. *Oddíl 2 Oblast zahraniční politiky, obrany*. [online]. In: *Historie minulých vlád*. Praha, 2019. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/%21-zprava-vlady-o-stavu-ceske-spolecnosti---oddil-2-2128/>.

viacero častí: vzťahy Slovenska s EÚ a NATO, susedné krajiny, vyspelé krajiny a krajiny dôležité v rámci príležitostí pre slovenský export ako napr. Rusko, Spoločenstvo nezávislých štátov, krajiny Latinskej Ameriky, Afriky a Ázie.¹⁸

Už prvým dňom vzniku sa SR stala členom: Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE), následne o 19 dní neskôr Organizácie spojených národov (OSN) a 30. júna 1993 Rady Európy. V tom istom roku 4.októbra SR podpísala Dohodu o pridružení SR k Európskej únii s platnosťou od februára 1995.¹⁹ Primárnym cieľom zahraničnej politiky novovzniknutého štátu bola ambícia rovnocenného partnera voči vyspelým demokratickým krajinám a získanie členstva v kľúčových inštitúciách a organizáciách západných krajín. Napĺňovanie týchto cieľov sa zo začiatku vôbec nedarilo z dôvodu medzinárodnej izolácie, v ktorej sa SR nachádzala počas tretej Mečiarovej vlády (1994 - 1998). Vplyvom negatívneho vývoja a závažných vnútropolitických problémov, SR nedostala odporúčanie Európskej rady, na zahájenie rozhovorov o pristúpení do EÚ. Podobne, v roku 1999, nebola SR zahrnutá v rozširovaní Organizácie Severoatlantickej zmluvy, ktorej sa zúčastnili ostatné krajiny V4.²⁰

V oblasti zahraničnej politiky nastala výrazná zmena až v roku 1998, po parlamentných voľbách. Nástupom Dzurindovej vlády sa začalo napĺňanie zahraničnopolitických ambícií spojených s integráciou krajiny do euroatlantických štruktúr. Po splnení všetkých podmienok, SR nadobudla členstvo 29.marcha 2004 v Organizácii Severoatlantickej zmluvy a 1.mája 2004 v Európskej únii. Tým SR zrealizovala jej primárne zahraničnopolitické ciele, 21. decembra 2007 sa SR stala participantom Schenghenskej dohody. Slovensko prešlo menovou zmenou v roku 2009 po prijatí eura, ktoré nahradilo Slovenskú korunu.²¹

Pri štúdiu zahraničnej politiky SR je dôležité si uvedomiť, že jej pôsobenie má prirodzené limity, vzhľadom k tomu, že SR predstavuje malý štát. Postavenie SR nie je obmedzené iba malou rozlohou krajiny a menším počtom obyvateľov, ale aj dispozíciou

¹⁸ DULEBA, Alexander - LUKÁČ, Pavol – WLACHOVSKÝ, Miroslav. *Zahraničná politika Slovenskej republiky: východiská, stav a perspektívy*. Bratislava: Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku – Friedrich Ebert Stiftung, 1998. s.15-16. ISBN 80-967745-4-9.

¹⁹ MZVaEZ SR. 1993 vznik demokratickej Slovenskej republiky.[online]. In: *Slováci naprieč storočím*. Bratislava, 2018. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://www.mzv.sk/ministerstvo/slovaci-napriec-storocim/1993-vznik-samostatnej-slovenskej-republiky>.

²⁰ TÖRÖK, Marián. *Tri obdobia dvoch desaťročí zahraničnej politiky Slovenskej republiky*. In *Politické vedy*. Roč. 17, č. 3. Banská Bystrica: Belianum 2014. s. 116-117 ISSN 1335 – 2741.

²¹ TÖRÖK, Marián. *Tri obdobia dvoch desaťročí zahraničnej politiky Slovenskej republiky*. In *Politické vedy*. Roč. 17, č. 3. Banská Bystrica: Belianum 2014. s. 115. ISSN 1335 – 2741.

nerastného bohatstva a primárnymi ekonomickými vzťahmi.²² V medzinárodných vzťahoch sa malé štáty opierajú o tzv. mäkkú moc (pôsobenie prostredníctvom, jazyka, kultúry, príťažlivosti krajiny) a týmto spôsobom sa snažia zatriktívniť svoje pôsobenie. Základné materiálne charakteristiky štátu (rozloha štátu, členitosť územia, obyvateľstvo, vojenská schopnosť) predstavuje tzv. tvrdá moc.²³ SR potrebuje (vy)budovať silnú zahraničnú politiku, vzhľadom na výrazne proexportnú politiku a nedostatok domácich surovinových zdrojov. Silná zahraničná politika nesmie podliehať ilúziám, musí sa opierať o fakty čo znamená, že musí byť realistická pri hodnotení jej možností. Predpokladom je zhoda politických subjektov zastúpených v parlamente pri riešení otázky národnoštátnych priorít a záujmov v oblasti zahraničnej politiky. Spomedzi susedov je Slovensko najmenším štátom a preto má prirodzenú tendenciu hľadať spoluprácu a spojencov. SR musí byť aktívna, a teda iniciatívne vystupovať a zisťovať spoločné záujmy s inými štátmi. Zahraničná politika štátu má odrážať národné záujmy, musí byť integrálna a musí sa dotýkať viacerých oblastí (hospodárstvo, politika, školstvo kultúra). Pre úspešnú realizáciu zahraničnej politiky je potrebná koordinácia činnosti hlavných aktérov ako sú napr.: Úrad vlády SR, Kancelária prezidenta, Zahraničný výbor NR SR, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí, Ministerstvo financií.²⁴

Najvýznamnejšie ciele zahraničnej politiky majú dlhodobý charakter. Je preto nevyhnutné zabezpečiť ich kontinuitu a prakticky ich napĺňať aj pri výmene politických predstaviteľov, ktorí sú pri moci. Z čoho môžeme vyvodiť, že vlády sa síce menia ale zahraničnopolitické priority a záujmy štátu sú trvalé. Vláda definuje charakter zahraničnej politiky najmä prostredníctvom kľúčového dokumentu nazývaným Programové vyhlásenie vlády. Vďaka intenzívnej zahraničnej politike v európskom priestore, hlavne vo vzťahu k EÚ, SR napĺňa jej ciele zahraničnej politiky. SR maximálne využíva možnosti, ktoré vyplývajú z ustanovení Lisabonskej zmluvy.²⁵

²² DULEBA, Alexander - LUKÁČ, Pavol – WLACHOVSKÝ, Miroslav. *Zahraničná politik Slovenskej republiky: východiská, stav a perspektívy*. Bratislava: Výskumné centrum Slovenskej spoločnosť pre zahraničnú politiku – Friedrich Ebert Stiftung, 1998. s.10 – 11. ISBN 80-967745-4-9.

²³ MARIČKOVÁ, Laura. *Mäkká a tvrdá moc – o vybraných otázkach posudzovania kritérií mäkkej moci*. In: *Journal od International Relations*. Volume XII., Issue2, Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. s. 187. ISSN 1336-1562.

²⁴ DULEBA, Alexander - LUKÁČ, Pavol – WLACHOVSKÝ, Miroslav. *Zahraničná politik Slovenskej republiky: východiská, stav a perspektívy*. Bratislava: Výskumné centrum Slovenskej spoločnosť pre zahraničnú politiku – Friedrich Ebert Stiftung, 1998. s. 33. ISBN 80-967745-4-9.

²⁵ DULEBA, Alexander - LUKÁČ, Pavol – WLACHOVSKÝ, Miroslav. *Zahraničná politik Slovenskej republiky: východiská, stav a perspektívy*. Bratislava: Výskumné centrum Slovenskej spoločnosť pre zahraničnú politiku – Friedrich Ebert Stiftung, 1998. s. 60. ISBN 80-967745-4-9.

1.4 Vývoj zahraničnej politiky ČR po rozpade ČSFR

Ku dňu 1.januára 1993 vznikli na mape Európy dva nové štáty – Česká republika a Slovenská republika. Vtedajší prezident, Václav Havel, bol zvolený poslaneckou snemovňou.²⁶ Vo februári 1993 prebehla tzv. menová odluka. Staré československé bankovky boli postupne sťahované z obehu a od 8.februára začala platiť česká koruna.²⁷ Naďalej pokračovala ekonomická transformácia, tzv. malá a veľká privatizácia, ktorá začala v priebehu roka 1991 a trvala až do roku 1994.

Dôležitým aspektom vnútornej a predovšetkým zahraničnej politiky ČR sa stalo smerovanie do štruktúr EÚ. Od roku 1993 ČR pokračovala v rokovaníach s EÚ. Ako novovzniknutý štát, podpísala ČR novú asociačnú dohodu, ktorá vstúpila do platnosti 1.januára 1995. O rok neskôr podal Václav Klaus, predseda vlády ČR, oficiálnu žiadosť o vstupe do EÚ. Rokovania o členstve sa začali konať už v marci 1998. Po viac ako desaťročnom maratónne prístupového procesu sa ČR stala členským štátom EÚ 1.mája 2004.²⁸ Rýchlejší priebeh malo rokovanie o členstve ČR v NATO. Rokovania začali na samite NATO v Madride v júni 1997 a už 12.marca 1999 sa ČR stalo jej členom. Vznikla široká základňa dobrých vzťahov so susedmi a ďalšími hlavnými partnermi. Krajina je spoľahlivo ukotvená v medzinárodných inštitúciách a ustálených režimoch spolupráce na regionálnej, európskej, euroatlantickej a na globálnej úrovni. ČR sa aktívne podieľala na multilaterálnych akciách na zaistenie a udržanie mieru – je aktívnym „exportérom“ bezpečnosti a stability. Prebiehajúca decentralizácia zahraničnej politiky otvárala priestor pre iniciatívu nových štátov a neštátnych aktérov a prehlbovala internacionalizáciu českej spoločnosti, rozširoval sa register jej pôsobenia v medzinárodných vzťahoch.²⁹ Jedným z najvýznamnejších krokov zahraničnej politiky ČR bolo prijatie Česko-nemeckej deklarácie v roku 1997, čím sa nemecká strana zaviazala, že nebude vznášať žiadne majetkové ani iné nároky voči ČR.³⁰

²⁶ LAMBERT, Tim. *A brief history of the Czechrepublic*, 2019. [online]. In: Localhistories. Birmingham, 2019. [cit 2020-06-20]. Dostupné na: <http://www.localhistories.org/czech.html>.

²⁷ SME. *Koruna prišla v roku 1993 nečakane rýchlo*. [online]. In: Ekonomika. Bratislava: Petitpress, 2008 [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://ekonomika.sme.sk/c/3713470/koruna-prisla-v-roku-1993-necakane-rychlo.html>.

²⁸ HANDL, Vladimír - PICK, Otto. *Česká zahraniční politika 1993 – 2005 od „návratu do Evropy“ k evropeizaci*. In: Policy paper. [online] Praha: Ústav medzinárodných vzťahů Praha, 2005. s. 1-2. Dostupné na: <https://www.files.ethz.ch/isn/29240/2005-05-Ceska%20zahranicni%20politika.pdf>.

²⁹ HANDL, Vladimír - PICK, Otto. *Česká zahraniční politika 1993 – 2005 od „návratu do Evropy“ k evropeizaci*. In: Policy paper. [online] Praha: Ústav medzinárodných vzťahů Praha, 2005. s. 3 – 5. Dostupné na: <https://www.files.ethz.ch/isn/29240/2005-05-Ceska%20zahranicni%20politika.pdf>.

³⁰ VLÁDA ČR. *Oddíl 2 Oblast zahraniční politiky, obrany*. [online.]. In: *Historie minulých vlád*. Praha, 2019.

Po rozpade ČSFR sa politický vývoj v ČR sústredil na výsledky parlamentných volieb v júni 1992. Vláda pokračovala v privatizácii a zamerala sa predovšetkým na doriešenie majetkových záležitostí po zaniknutej federácii. Vláda Václava Klauza sa v dôsledku ekonomických reforiem a jej dopadov musela vysporiadať s prejavmi nespokojnosti a štrajkov. Na prelome mája a júna v roku 1996 prebehli voľby, v ktorých neočakávané zvíťazila sociálna demokracia na čele s Milošom Zemanom.

1.5 Programové vyhlásenie vlády SR a ČR v kontexte zahraničnej politiky v rokoch 2014-2018

Vlastný obsah zahraničnej politiky, Českej republiky vychádza z Ústavy ČR, Slovenskej republiky vychádza z Ústavy SR a z radov programových dokumentov ako sú dlhodobé koncepcie zahraničnej politiky alebo programové vyhlásenia vlád. Stretnúť sa môžeme aj s ďalšími dokumentmi, ktoré môžu mať časovo obmedzený význam alebo sa len venujú niektorým otázkam zahraničnej politiky.³¹

V období vlády SR od 04.04.2012 do 23.03.2016, bol jej predsedom Robert Fico, ktorý je ešte v súčasnosti predsedom aktívnej ľavicovej politickej strany SMER-SD. Podpredsedom vlády a ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR bol v uvedenom období Miroslav Lajčák. Po voľbách konaných v roku 2012, podporili občania SR realizáciu programu založeného na spoločenskej stabilite, istotách pre ľudí a proeurópskej orientácii. Na výkon štvorročného mandátu, si vláda stanovila desať kľúčových úloh ako napr. podpora hospodárskeho rastu a cenovej stability, posilnenie spoluzodpovednosti za splnenie strategických cieľov EÚ a zároveň presadzovanie oprávnených záujmov SR v EÚ, efektívne využívanie prostriedkov z fondov EÚ na modernizovanie a rozvoj štátu a spoločnosti a i. S ohľadom na cieľ záverečnej práce, nás zaujíma druhý bod obsahu programového vyhlásenia, pomenovaný ako posilnenie postavenia SR v EÚ a vo svete. V tomto bode sú dôležité východiskové priority vlády na realizáciu zahraničnej politiky, ktorými sú: rešpektované a dôveryhodné SR v Európe; pomoc a ochrana občanov SR v zahraničí; zodpovedný prístup ku globálnym výzvam s využitím potenciálu medzinárodných organizácií; garant NATO ako spoľahlivý a stabilný partner v otázke bezpečnosti SR; rozvoj dvojstranných vzťahov s členskými štátmi EÚ

[cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/%21-zprava-vlady-o-stavu-ceske-spolecnosti---oddil-2-2128/>

³¹ KROUPA, Jiří. *Mezinárodní systém, jeho subjekty a vybrané problémy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2012. s. 43. ISBN 97-80-210-5863-7.

a NATO; osobitne usporiadané a rovnocenné vzťahy so susedmi; podpora ekonomických záujmov, investícií a inovácií a energetická bezpečnosť; rešpektovanie a posilňovanie záväznosti práva v medzinárodnom prostredí a inštitúciách; presadzovanie ich vymožitelnosti ako kľúčového nástroja ochrany suverenity štátu; podpora rozširovania priestoru stability, partnerstva a demokracie s apelovaním na štáty Západného Balkánu a východného partnerstva. Jedným z pilierov v oblasti ZP by mala byť ekonomická diplomacia, ktorá by sa mala zameriavať na proexportnú politiku, prílev priamych zahraničných investícií, stabilitu meny, zrovnoprávnenie slovenských výrobcov na trhu EÚ, turistiku a zvyšovanie energetickej bezpečnosti³²

Vláda SR od 24.03.2016 do 20.03.2020 mala dvoch predsedov vlády. Ako prvý zastával post Robert Fico do 22.marca 2018 následne ho nahradil Peter Pellegrini. Ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí bol počas uvedeného obdobia Miroslav Lajčák. Programové vyhlásenie vlády v VI. volebnom období sa veľmi nelíšilo od V. volebného obdobia. V konečnom dôsledku sa zmenil druhý bod: pružne reagovať na príležitosti vonkajšieho prostredia. Na zahraničnú politiku v tomto období výrazne vplývali strategické výzvy. Smerovanie zahraničnej politiky kontinuálne pokračovalo v proeurópskej a proatlantickej orientácii.³³

Volebné obdobie vlády ČR od 29.01.2014 do 13.12.2017 sa označuje ako obdobie vlády Bohuslava Sobotky. Lubomír Zaorálek sa stal ministrom zahraničných vecí. Programovým vyhlásením vtedajšej vlády v rámci rezortu MZV a ÚV ČR bolo splniť koncepcie českej zahraničnej politiky, ktorá mala vytýčených 5 cieľov. Služba občanom a podpora dobrého mena Českej republiky v zahraničí, ľudská dôstojnosť resp. udržateľný rozvoj a prosperita, a samozrejme bezpečnosť. Cieľom vlády bolo taktiež, aby diplomatická sieť dokázala lepšie podporovať českých exportérov alebo aby priťahovala zahraničné investície³⁴

Od 13.12.2017 do 27.06.2018 sa datuje I. vláda Adreja Babiša. Ministrom zahraničných vecí sa stal Martin Stropnický. Predseda vlády ČR A. Babiš bol od 6.júna 2018 znovu menovaný do funkcie. Hlavnými prioritami vlády v európskych otázkach boli: odmietanie utečeneckých kvót a dôsledné hájenie záujmov ČR v EÚ, boj proti terorizmu

³² *Programové vyhlásenie vlády na roky 2012-2016*. [online]. Bratislava, 2012. [cit 2020-05-17]. Dostupné na: <https://www.vlada.gov.sk/vlada-sr-od-04-04-2012-do-23-03-2016/>

³³ *Programové vyhlásenie vlády na roky 2016-2020*. [online]. Bratislava, 2016. [cit 2020-05-17]. Dostupné na: <https://www.vlada.gov.sk/vlada-sr-od-24-03-2016-do-20-03-2020/>

³⁴ *Programové prohlášení vlády České republiky. 2014*. [online]. Praha, 2014. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove_prohlaseni_unor_2014.pdf.

a prejavom radikálneho islamizmu, a účinná obrana proti kybernetickým útokom. Z pohľadu ekonomiky a bezpečnosti udržiavať strategické partnerstvo so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska a zlepšovať spoluprácu s rozhodujúcimi európskymi hráčmi ako je Nemecko a Francúzsko. V oblasti zahraničnoobchodnej politiky rozvíjať proaktívnu ekonomickú diplomaciu, ktorá napomôže zlepšeniu presadzovania ekonomických záujmov.³⁵

Porovnaním programových vyhlásení SR a ČR v rokoch 2014-2018 sme zistili, že sú kvázi identické. Zásadným rozdielom je apel A. Babiša na migračnú politiku.

³⁵ *Programové prohlášení vlády České republiky. 2017.* [online]. Praha, 2017 [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni-vlady-162319/#Zahranicni_politika.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Cieľom bakalárskej práce je komparácia zahraničnej politiky Slovenskej a Českej republiky v rokoch 2014-2018, stanoviť ich spoločné znaky a odlišnosti pomocou metodického postupu nazývaného aj analýza zahraničnej politiky. Tento postup bol prvýkrát použitý už v polovici 60. rokov. V práci sa zameriavame na ekonomické a zahraničnopolitické správanie z pohľadu medzinárodných vzťahov. Vychádzame z predpokladu, že hlavným determinantom zahraničnej politiky sú prvky medzinárodného prostredia. Komparácia SR a ČR je spracovaná v kontexte členstva v medzinárodných organizáciách. K naplneniu hlavného cieľa sme stanovili nasledujúce parciálne ciele:

1. stručne priblížiť historicky významné míľniky vývoja zahraničnej politiky
2. všeobecná charakteristika SR a ČR ako samostatných suverénnych štátov a ich zahraničná politika
3. rozbor vlády SR a ČR pôsobiacich v období 2014-2018 a ich programové vyhlásenia v kontexte zahraničnej politiky
4. určiť politický charakter oboch krajín
5. analýza správania sa a rozhodovania sa lídrov zastupujúcich SR a ČR v otázkach zahraničnej politiky
6. analýza medzinárodného prostredia, v našom prípade vybraných medzinárodných organizácií (V4, EÚ, OSN, NATO)

Metodologické prístupy medzinárodných vzťahov preberajú aspekty z iných sociálnych vied. V medzinárodných vzťahoch sa uplatňujú dva základné prístupy – kvantitatívne i kvalitatívne. Každá metodológia sa opiera o určité metódy a techniky zbierania a vyhodnocovania dát, ku ktorým patrí napr. štruktúrovaný rozhovor, neformálny rozhovor, pozorovanie, analýza dokumentov či analýza komunikácie. Použitá literatúra a výber metodológie vychádza zo stanovených cieľov práce. Prvá kapitola popisuje chronologický vývoj dejín spoločného štátu Čechov a Slovákov od roku 1918. Deskriptívnou metódou historického sme mohli analyzovať výskumnú otázku.

V praktickej časti sme analyzovali dostupné informácie z knižných zdrojov, publikácií v odborných časopisoch, výročných správach, programových vyhláseniach vlád Slovenskej aj Českej republiky, ročeniek zahraničných politík a dokumentmi vydávanými Ministerstvom zahraničných vecí oboch krajín atď.

Pri vytváraní prehľadu skúmanej problematiky 1) zo Slovenskej časti boli veľmi nápomocné odborné články v časopisoch publikované našou fakultou (Almanach, Medzinárodné vzťahy), a 2) z oblasti našich susedov, to bol najmä časopis Mezinárodní vztahy, ktorý vydáva Ústav mezinárodních vztahů. Neoddeliteľnou súčasťou bol podrobný konspekt internetových zdrojov, aby sme boli schopní posúdiť plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv a dohôd, alebo na poukázanie prosperity zahraničného obchodu Slovenska a Česka v rokoch 2014-2018. Pri spracovaní tejto analýzy sme čerpali zdroje zo štatistických úradov oboch krajín a zároveň aj z Eurostatu. Významným prínosom na spracovanie podkapitoly 3.1 z pohľadu Vyšehradskej štvorky, komparácia zahraničnej politiky SR a ČR boli zverejnené vyhlásenia na oficiálnej webovej stránke (visegradgroup.eu). Rozborom dostupných informácií, sme dokázali chronologicky opísať priebeh, postoje a vývoj zahraničnej politiky SR a ČR. Zistili sme, že vnímanie ich smerovania zahraničnej politiky nie je jednoznačné. Na jednej strane sa slovenská aj česká zahraničná politika orientuje proeurópsky a proatlanticky, ale na druhej strane sú obe krajiny stále vnímané ako proruské, čo má historický základ.

Metódou komparatívnej analýzy zahraničnej politiky v kontexte členstva v medzinárodných organizáciách sme riešili postoje štátov k otázkam migračnej krízy, sankciám voči Rusku pri anexii Krymu a mnohým ďalším. Chronologickým porovnávaním sme dokázali odhaliť angažovanosť SR a ČR na svetovej politickej scéne a zároveň sme identifikovali viaceré spoločné znaky zahraničnej politiky týchto krajín.

3 Zahraničná politika SR a ČR v rokoch 2014-2018

Medzinárodné vzťahy SR a ČR ako subjektov medzinárodného práva sa datujú od ich vzniku 1. januára 1993. Po rozdelení ČSFR práva a povinnosti medzinárodných zmlúv, ktorými boli viazané prešli v rozsahu stanovenom ústavným zákonom ČSFR alebo rozsahu dohodnutom medzi ČR a SR na novovzniknuté štáty.³⁶ V tomto prípade teda hovoríme o právnom nástupníctve nazývaným sukcesia.³⁷ Cieľom sukcesie štátu vo vzťahu k zmluvám je dosiahnuť stabilitu právnych vzťahov členov v medzinárodnom spoločenstve. V rámci dismembrácie ČSFR Ústava nebola prevzatá ani Českou ani Slovenskou republikou.³⁸ Napriek tomu sú si obe ústavy podobné a základné ustanovenie v zmysle článku 1, odsek 1 a odsek 2 hovorí o tom, že Slovenská republika aj Česká republika je zvrchovaný, právny a demokratický štát, ktorý zachováva predpisy a povinnosti rezultujúce z medzinárodného práva.

Pre posúdenie toho aké majú štáty postavenie v medzinárodnom prostredí, je nevyhnutné poznať základné vlastnosti štátu a ich politický systém, akými prírodnými zdrojmi disponujú, prípadne na určenie smerovania zahraničnoobchodnej politiky, musíme poznať vývozné a dovozné komodity. V tabuľke 1 sú uvedené základné fakty o Slovenskej a Českej republike.

Tabuľka 1 Základné údaje ČR a SR

Oficiálny názov	Česká republika	Slovenská republika
Politický systém	Parlamentná republika	Parlamentná republika
Ústavný systém	• zákonodarná moc (parlament ČR) • výkonná moc (prezident/ka ČR a vláda ČR) • súdna moc (ústavný súd a súdy)	• ústavná zákonodarná moc (NR SR) • výkonná moc (prezident/ka SR a vláda SR) • súdna moc (ústavný súd a súdy)
Rozloha	78 867 km ²	49 035 km ²
Počet obyvateľov	10 578 820 ³⁹ (k 31.1.2017)	5 443 120 ⁴⁰ (k 31.03.2017)
Mena	Česká koruna	Euro
HDP/ HDP p.c. (2020)	237 997 miliard \$ / 36 784 \$	111 874 miliard \$/ 38 321\$

Zdroj: Central Intelligence Agency, [cit. 2020-05-13]. [online]: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>

³⁶ STRAKA, Jiří. a kol. *Medzinárodné vzťahy*. 1. vyd. Šamorín : Heuréka vydavateľstvo, 2013. s. 273. ISBN 978-80-89122-88-2.

³⁷ Sukcesia štátu je zmena suverénnej moci, prípadne zmena zodpovednosti za medzinárodné vzťahy nad určitým územím a na ňom žijúcim obyvateľstvom.

³⁸ LYŠÁK, Ladislav. – GREŠŠ, Martin. – ŠČEPÁN, Michal. *Medzinárodné organizácie*. 1. vyd. Bratislava: EKONÓM, 2012. s. 82-87. ISBN 978-80-225-3392-8.

³⁹ Statistický úrad Českej republiky

⁴⁰ Štatistický úrad Slovenskej republiky.

SR aj ČR sú parlamentné republiky. Ich základným atribútom je vláda, zostavená na základe vôle občanov pomocou parlamentnej väčšiny. Z toho vyplýva, že vláda je subordinovaná parlamentu a zákonodarná moc sa umiestňuje nad výkonnou moc. Na výkon svojej funkcie potrebuje vláda podporu parlamentu. Pokiaľ by túto podporu nemala, nastal by pád vlády. Parlament zohráva v spojitosti s vládou viacero funkcií ako napr.: prijíma zákony, ktoré vláda plní; formuje a podporuje vládu; potvrdzuje vládou pripravený štátny rozpočet; vykonáva kontrolu jej činností atď. V uvedenom systéme má prezident, hlava štátu, reprezentačnú úlohu.⁴¹ Právomoci prezidenta nájdeme zakotvené v Ústave. V tejto práci sa zameriavame najmä na právomoci vo vzťahu k zahraničiu a bezpečnosti. Podľa Ústavy SR⁴² čl. 102 a Ústavy ČR⁴³ čl.63 tu patria :

1. reprezentovať krajinu navonok
2. uzatvárať a ratifikovať medzinárodné zmluvy
3. prijímať, poverovať a dovolávať predstavených diplomatických misií
4. možnosť obrátenia sa na Ústavný súd s námetom na posúdenie ústavnosti dohovorenej medzinárodnej zmluvy
5. vypovedať vojnu a uzatvárať mier
6. nariadiť mobilizáciu ozbrojených síl
7. vymenúvať a povyšovať generálov

Zahraničný výbor NR SR sa angažuje v oblasti zahraničnej politiky a prerokúva hlavne tieto oblasti: A) medzinárodné zmluvy (v zmysle článku 7 Ústavy SR) a podáva k nim stanoviská a odporúčania, B) otázky zahraničných vzťahov a zahraničnej politiky, C) správy o plnení úloh zahraničnej a európskej politiky, za predchádzajúci kalendárny rok a jej znenie na súčasný kalendárny rok, D) návrhy zamerania činnosti diplomatickej alebo stálej misie, ktorá je predkladaná vedúcim misie pred nástupom do funkcie, E) návrh záverečného účtu a rozpočtu MZVaEZ SR.⁴⁴ Agenda zahraničného výboru ČR je závislá na zahraničnej politike krajiny. Pokiaľ hovoríme o legislatívnej činnosti, zaoberá sa výbor iba zákonmi s cudzím prvkom. Jeho hlavná aktivita spočíva rovnako ako aj v SR v rokovaní o súhlase s medzinárodnými zmluvami. Je garantom všetkých

⁴¹ JUZA, Peter. *Politológia tretieho tisícročia*. 1. vyd. Malacky: Plen, 2018. s. 58-59. ISBN 978-80-972361-3-7.

⁴² Ústavný zákon č. 460/1992, Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

⁴³ Ústavní zákon č. 1/1993, Sb. Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů

⁴⁴ NRSR. 2017. *Malý parlamentný slovník. VII. Volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky*. Bratislava: Reprografia Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky, 2017 Vyd.3. s. 51.

medzinárodných zmlúv, bez ohľadu na ich vecný obsah. Výbor taktiež prejednáva príslušné kapitoly návrhov zákona o štátnom rozpočte a štátnom záverečnom účte. Zahraničný výbor udržiava kontakty s partnerskými výbormi v Európe a vo svete. Reprezentuje parlamentnú dimenziu zahraničnej politiky Českej republiky. Prijíma nových designovaných veľvyslancov Českej republiky a diskutuje o ich navrhnutých koncepciách pôsobiacich v oblasti vzájomných bilaterálnych vzťahov.⁴⁵ Môžeme teda konštatovať, že rovnako ako Ústava SR aj ČR, právomoci prezidenta a výbor zahraničných vecí majú takmer totožnú úlohu v oboch krajinách s malými odchýlkami.

Poznanie svetovej politickej scény na akej štát pôsobí je zásadne ovplyvnené tým, v akých medzinárodných organizáciách a zoskupeniach vystupuje. Členstvo tak adekvátne poskytuje možnosti vyplývajúce zo súladu so štátnymi záujmami na medzinárodných procesoch a rozhodnutiach. Tie majú ďalej priamy dosah na kvalitu života občanov (vid. tabuľka 2). Žltou farbou sú zvýraznené organizácie, ktorých súčasťou je buď iba ČR alebo iba SR. Až na pár výnimiek, je účasť oboch krajín v jednotlivých organizáciách takmer identická.

Odkazy na oficiálne internetové stránky jednotlivých organizácií a zoskupení sú zverejnené na webových stránkach MZV, v sekcii zahraničná politika, v prehľade medzinárodných organizácií a zoskupení⁴⁶.

Tabuľka 2 ČR a SR ako účastník medzinárodných organizácií a zoskupení

Česká republika	Slovenská republika
Austrália, BIS, BSEC (pozorovateľ), CD, CE, CEI, CERN, EAPC, EBRD, ECB, EIB, ESA , EÚ, FAO, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (národné výbory), ICCT , ICRM, IDA, IEA, IFC, IFRCs, ILO, MMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO , ITU, ITUC (MVO), MIGA, MONUSCO , NATO, NEA, NSG, OAS (pozorovateľ), OECD, OIF (pozorovateľ), OPCW, OBSE, PCA, Schengenský dohovor, SELEC, OSN, UNCTAD, UNESCO, UNHCR , UNIDO, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (MVO), WHO, WIPO, WMO, WTO, ZC	Austrálska skupina, BIS, BSEC (pozorovateľ), CBSS (pozorovateľ), CD, CE, CEI, CERN, EAPC, EBRD, ECB, EIB, EMU , EÚ, FAO, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (národné výbory), ICRM, IDA, IEA, IFC, IFRCs, ILO, MMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITU, ITUC (MVO), MIGA, NATO, NEA, NSG, OAS (pozorovateľ), OECD, OIF (pozorovateľ), OPCW, OBSE, DPS , Schengenský dohovor, SELEC (pozorovateľ), OSN, UNCTAD, UNESCO, UNFICYP , UNIDO, UNTSO , UNWTO, UPU, WCO, WFTU (MVO), WHO, WIPO, WMO, WTO, ZC

Zdroj: Central Intelligence Agency, [cit. 2020-05-13]. [online]: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>

⁴⁵ Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky. *Zahraničný výbor*. [online]. Praha.[cit. 2020-05-16]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=3309>.

⁴⁶ MZVaEZ. *Prehľad medzinárodných organizácií a zoskupení*. [online]. In: *Zahraničná politika*. Bratislava, 2016, [cit. 2020-05-16]. Dostupné na: https://www.mzv.sk/zahranicna_politika/prehľad_medzinarodnych_organizacii_a_zoskupeni.

3.1 Z pohľadu Vyšehradskej štvorky

V4 vznikla v roku 1991 na základe deklarácie o spolupráci Československa (dnes ČR a SR), Maďarska a Poľska s cieľom koordinovať zapojenie sa do západoeurópskeho politického, hospodárskeho, kultúrneho, právneho a bezpečnostného systému, ochranu životného prostredia, vytváranie trhových podmienok atď. Jedinou inštitúciou V4 je Medzinárodný vyšehradský fond so sídlom v Bratislave.⁴⁷

Konferencia ministrov zahraničných vecí je najvyšším rozhodovacím orgánom fondu. Tvoria ju ministri zahraničných vecí krajín V4 a stretávajú sa aspoň raz ročne v ČŠ, ktorý vykonáva každoročné rotujúce predsedníctvo. Konferencia ministrov schvaľuje rokovací poriadok sekretariátu fondu a jeho rozpočet.⁴⁸ Primárnym cieľom a funkciou projektových aktivít Medzinárodného vyšehradského fondu je: podpora vyšehradskej identity, priateľstva a úzka kooperácia krajín a väzby medzi občanmi regiónu. Projekty v oblasti vedy, výskumu, kultúry, vzdelania, výmeny mladých ľudí a umelcov, alebo projekty na podporu cestovného ruchu a cezhraničnej spolupráce sú financované z prostriedkov fondu.⁴⁹ Rada veľvyslancov odsúhlasuje projekty odporúčané na financovanie z fondu. Rada pozostáva z veľvyslancov členských štátov V4, ktorý predsedá Konferencii ministrov a stretávajú sa najmenej raz za šesť mesiacov.⁵⁰

V roku 2014 predsedovia vlád krajín V4 vyjadrili znepokojenie nad dramatickým vývojom udalostí na Ukrajine. Ministri zdôraznili svoj silný záujem na udržaní suverenity, nezávislosti, jednoty a územnej celistvosti Ukrajiny a vyzvali všetkých aktérov, aby sa zdržali akýchkoľvek krokov, ktoré by to mohli oslabiť.⁵¹ Ministri podporovali úsilie týkajúce sa prínosu EÚ k trvalému riešeniu politickej krízy a práce Európskej komisie na stabilizáciu hospodárskej situácie na Ukrajine. Ministri súhlasili so zavedením posilnenej koordinácie medzi ministrami vnútra V4, s cieľom reagovať na možný hromadný prílev osôb z Ukrajiny. Na jedenástej schôdzi predsedov parlamentov krajín V4 v Budapešti boli prijaté dva konečné dokumenty. Spoločné vyhlásenie v súvislosti s rozvojom nového rámca pre parlamentnú spoluprácu vo V4, spoločné zastúpenie záujmov v EÚ a teda úloha,

⁴⁷ KREJČÍ, Oskar. *Mezinárodní politika*. 5. vyd. Praha: Ekopress, 2014. s. 733. ISBN 978-80-87865-07-

⁴⁸ VISEGRAD FUND. *Conference of ministers*. [online]. In: *About Us*. Bratislava. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: <https://www.visegradfund.org/about-us/conference-of-ministers/>

⁴⁹ MZVaEZ SR. *Medzinárodný vyšehradský fond*. [online]. In: *Aktualita*. Bratislava, 2018. [cit. 2020-06-26]. Dostupné na: https://www.mzv.sk/detail-aktuality/-/asset_publisher/Hp2qxs2Z6I5/content/medzinarodny-vysehradsky-fond

⁵⁰ VISEGRAD FUND. *Council of ambassadors*. [online]. In: *About Us* Bratislava. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: <https://www.visegradfund.org/about-us/council-of-ambassadors/>

⁵¹ VISEGRADGROUP. 2014. *Joint Statement on Ukraine*. [online] In: *Official Statements and Communiqués*. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2014

ktorú zohráva spolupráca parlamentov V4 pri podpore Východného partnerstva; a spoločné vyhlásenie k situácii na Ukrajine. Vzniknutý konflikt na Ukrajine by sa mal riešiť mierovo, prostredníctvom spolupráce s ukrajinskou vládou, pod záštitou príslušných medzinárodných organizácií, najmä OBSE.⁵² Na základe výsledkov výskumu RC SFPA, značná časť verejnosti SR sa stotožňuje s cieľom zahraničnej politiky Slovenska, t.j. podporovať európsku integráciu Ukrajiny.⁵³ Krajiny V4 opätovne potvrdzujú svoj záväzok voči politike EÚ v oblasti neuznávania nezákonnej anexie Krymského polostrova Ruskou federáciou.⁵⁴ Otázka konfliktu na Ukrajine nebola jediná prejednávaná v roku 2014 na stretnutiach V4. Ďalšou agendou rokovaní bolo zlepšovanie spolupráce s Východným Balkánom, diskutovalo sa taktiež o situácii v Iraku a Sýrii, ktorá predstavuje značnú hrozbu pre celý civilizovaný svet.

V roku 2015 rokovania krajín V4 prebiehali obdobne ako v predchádzajúcom roku, kde krajiny V4 prejavili záujem o mierové spolužitie civilizácií a sú pripravené aktívne sa podieľať na riešení existujúcich problémov prostredníctvom dialógu. Venujú pozornosť aj mierovému procesu na Blízkom východe. Snažia sa o vytvorenie hmatateľného pokroku v mierovom procese a celkové zlepšenie stavu izraelsko-arabských vzťahov.⁵⁵ V tomto roku založili krajiny V4 Spoločný patentový inštitút na základe podpísanej Dohody o Vyšehradskej patentovej ústave, ktorá funguje ako mimovládna organizácia s cieľom podporovať inovácie a zvyšovať konkurencieschopnosť.⁵⁶ V rámci predsedníctva SR sa konal dialóg s Tureckom za účelom diverzifikácie energetických zdrojov. Turecko je podľa M. Lajčáka dôležitým partnerom v otázkach hospodárskej a energetickej spolupráce.⁵⁷ V rámci obrany bol vypracovaný Akčný plán obrannej spolupráce Vyšehradskej skupiny,

⁵² VISEGRADGROUP. *Statement of the Prime Minister of the Visegrad Countries on Ukraine*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2014.[cit. 2020-05-17]. Dostupné na: <http://www.visegradgroup.eu/calendar/2014/statement-of-the-prime>

⁵³ DULEBA, Alexander. *Kríza na Ukrajine ako impulz pre východnú politiku SR a EÚ*. [online]. In: *Výskum projekt č. MVZP/2014/56 podporeného v rámci dotačného programu Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky*. Bratislava: SFPA, 2014. s. 13. Dostupné na: <http://www.sfpa.sk/wp-content/uploads/2015/09/A09.pdf>

⁵⁴ VISEGRADGROUP. *Joint Statement on Ukraine*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2014. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2014

⁵⁵ VISEGRADGROUP. *Conclusions from the Meeting of Foreign Affairs Committees of V4 Countries*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava 2015. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2015

⁵⁶ VISEGRADGROUP. *Press Statement on the Establishment of the Joint Patent Institute*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2015. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2015

⁵⁷ VISEGRADGROUP. *V4 and Turkey: Share Interest in Regular Dialog*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*, Bratislava, 2015. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2015

ktorý prijali ministri obrany. Do konca mája 2015 bolo SR predsedníckym štátom V4 a od 1. júla 2015 do 31. júna 2016 ním bola ČR.

Rokovania z roku 2016 sa niesli v znamení aktuálnej migrácie, ktorým čelí Európa a najmä región Balkánu. Plná podpora bola vyjadrená opatreniam prijatých na úrovni EÚ s cieľom účinnej ochrany vonkajších hraníc, vrátane posilnenej spolupráce s tretími krajinami. Konkrétne dopady migračnej krízy sa môžu v jednotlivých európskych krajinách lišiť. Krajiny V4 nie sú schopné podporiť návrh mechanizmu automatického a povinného premiestnenia. V súvislosti s diskusiou o spoločných riešeniach EÚ týkajúcich sa tohto problému, predsedovia vlád krajín V4 pokračujú v podpore procesu rozširovania EÚ o Macedónsko, a ostatné krajiny západného Balkánu, v rámci schengenského priestoru pre tieto krajiny, ktoré spĺňajú potrebné podmienky.⁵⁸

Aj v roku 2017 ministri V4 opätovne potvrdili svoju silnú podporu Východnému partnerstvu ako strategickému rozmeru európskej susednej politiky, kľúčovému a aktívnemu faktoru stability a hospodárskeho pokroku vo východnej Európe.⁵⁹ Dôležitou prejednávanou otázkou v roku 2017 bola kvalita potravín. K rozšíreniu zahraničných vzťahov prispelo zavedenie bezvízového cestovania gruzínskych, moldavských a ukrajinských občanov do schengenského priestoru. Programy cezhraničnej spolupráce zostávajú naďalej agendou rokovaní.⁶⁰ V4 a Izraelský štát sa dohodli na podporovaní trvalo udržateľného rozvoja a zvyšovaní objemu obchodu a investícií. Ďalej sa rozhodli prehlbovať partnerstvo zamerané na budovanie inovatívnych a tvorivých ekonomík prostredníctvom posilnenej spoločnej spolupráce v oblasti výskumu a vývoja, techniky a inovácií, vedy, a začínajúcich podnikov a digitalizácie priemyslu a služieb. Zvýraznená bola podpora mobility výskumných pracovníkov a študentov, pričom vychádzala z príslušných existujúcich rámcov a nástrojov vytvorených na bilaterálnej a regionálnej úrovni.⁶¹ Neodmysliteľnou súčasťou agendy roku 2017 bola otázka bezpečnosti.

V roku 2018 sa zdôrazňuje zásada zdieľaného riadenia politiky, posilnenie

⁵⁸ VISEGRADGROUP. *Joint Statement of V4 Prime Ministers on Migration* [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2016. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2016.

⁵⁹ VISEGRADGROUP. *Joint Statement of V4 Foreign Ministers on the Eastern Partnership*. [online] In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2017 [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2017

⁶⁰ VISEGRADGROUP. *Joint Statement of V4 Foreign Ministers following V4+EaP Ministerial Meeting*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2017. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2017

⁶¹ VISEGRADGROUP. *Joint Statement from the Annual Summit of the Visegrad Group Prime Ministers and the Prime Minister of the State of Israel*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2017. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2017

spolupráce medzi existujúcimi národnými platformami Industry 4.0. V4 upozorňuje na dôležitosť novovznikajúcich problematických oblastí, ktoré zahŕňajú kybernetickú bezpečnosť, štandardizáciu, voľný tok neosobných údajov, rozsah používania údajov vznikajúcou 5-G komunikáciou.⁶²

V skratke môžeme konštatovať, že Vyšehradská skupina vznikla na základe spoločného presadzovania cieľov ČR, SR, Poľska a Maďarska. Tieto krajiny ako samostatné, relatívne malé, prípadne stredne veľké štáty, nemajú sami o sebe takú moc, v porovnaní s inými mocnosťami, v uskutočňovaní svojich národných záujmov v zahraničnej politike. Na druhej strane sa im ako spojencom naskytuje viac príležitostí k dosiahnutiu spoločných cieľov v medzinárodnej politike. Zahraničná politika krajín V4 má proeurópske a proatlantické smerovanie, a zároveň sa snaží o rozširovanie svojich medzinárodných kontaktov. Počas obdobia v rokoch 2014-2018 sa na pravidelných stretnutiach preberala agenda v oblasti bezpečnosti, rozširovania medzinárodných kontaktov a prerokovávali svoje postoje k aktuálnym problémom zahraničnej politiky.

Uvedené témy sa medzi rokmi prelínajú – kalendárny rok predstavuje kategóriu časovú a nie zahraničnopolitickú. Medzi základné témy samitov v rokoch 2014-2018 patrili aj: Európa ako spoločná budúcnosť krajín V4, zlepšovanie európskej ekonomiky a jej členských štátov, utváranie finančného rámca, migrácia, Východný Balkán, bezpečnosť a obrana, brexit a budúce vzťahy so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska, a v neposlednom rade regionálna kooperácia V4.

3.2 Z hľadiska Európskej únie

Európska únia je medzinárodná organizácia vytvorená na základe Maastrichskej zmluvy z roku 1991 z Európskeho hospodárskeho spoločenstva, Európskeho spoločenstva uhlia a ocele a EUROATOMu, ktorá v roku 2009 Lisabonskou zmluvou priznala právnu subjektivitu.⁶³

Záujem o vstup do Európskeho spoločenstva prejavila Česká a Slovenská Federatívna republika, s ktorou uzavrela tzv. asociačnú dohodu v roku 1991. Po rozpade ČSFR uzavrela Česká republika novú asociačnú dohodu – Evropskou dohodu zakladajúci přidružení medzi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich

⁶² VISEGRADGROUP. *Joint Declaration of the Ministers of Economic Affairs of the Visegrad Group Countries on the Future of Economic Cooperation*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2018. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2018

⁶³ KREJČÍ, Oskar. *Mezinárodní politika*. 5. vyd. Praha: Ekopress, 2014. s. 708. ISBN 978-80-87865-07-1.

členskými štáty na strane druhej v roku 1993. Začiatkom roku 1996 podala ČR žiadosť o členstvo v Európskej únii. 1.5.2004 sa stalo Česko aj Slovensko súčasťou EÚ.⁶⁴

Originalita EÚ spočíva v tom, že táto medzištátna organizácia je supranacionálna entita, ktorá má moc činiť niektoré rozhodnutia bez potreby ich schválenia jednotlivými členmi.⁶⁵ V niektorých oblastiach ako napr. v oblasti kultúry, školstva, bezpečnostnej politiky a zahraničnej politiky zostávajú právomoci v členských štátoch. Oblasti súvisiace s menovou úniou, jednotným trhom a obchodnou politikou voči tretím krajinám zdieľajú členské štáty svojou suverenitou.

Ústava SR. Prvá hlava, článok 7, odsek 2: „SR môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a EÚ. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a EÚ majú prednosť pred zákonmi SR. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.“⁶⁶ Zaujímavosťou je, že Ústava Českej republiky neobsahuje žiaden obdobný článok. Napriek tomu dodržiava záväzky vyplývajúce zo Zmluvy o EÚ a Zmluvy o fungovaní EÚ.

Agenda európskej politiky je jadrom aktivít ako slovenskej tak aj českej zahraničnej politiky a diplomacie. Bola súčasťou takmer všetkých činností prebiehajúcich v rokoch 2014-2018. Historicky prvé predsedníctvo Slovenska v Rade Európskej únie začalo druhým polrokom r. 2016. Koordinácia obchodno-ekonomických záujmov SR a ČR v zahraničí predstavuje prioritu ich ekonomickej diplomacie. Obidve krajiny prostredníctvom spoločnej obchodnej politiky EÚ presadzovali dosiahnutie lepšieho prístupu k najrýchlejšie rastúcim a najväčším ekonomikám sveta, vďaka dohodám o voľnom obchode.

Rok 2014 predstavoval desiate výročie vstupu SR a ČR do EÚ. SR uskutočnila rokovania s Kanadou o komplexnej hospodárskej a obchodnej dohode a naďalej rokovala s ďalšími partnermi (India, Japonsko, štáty Východného partnerstva, partneri z ASEAN). Dohoda o transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve (TTIP) s USA sa stala najdôležitejšou dohodou pre SR v tomto roku. Kľúčovým záujmom tejto dohody bolo prispieť k zvýšeniu exportu SR v tradičných (automobilový priemysel, hutníctvo,

⁶⁴ KROUPA, Jiří. *Mezinárodní systém, jeho subjekty a vybrané problémy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 54-55. ISBN 97-80-210-5863-7.

⁶⁵ KREJČÍ, Oskar. *Mezinárodní politika*. 5. vyd. Praha: Ekopress, 2014. s. 253. ISBN 978-80-87865-07-1.

⁶⁶ Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

spotrebná elektronika), ale aj iných odvetviach (doprava, služby, energetika).⁶⁷

Reakciou EÚ na anexiu Krymu boli sektorové sankcie voči Rusku, čo malo za následok pokles cien ropy a následné znehodnotenie ruskej meny. Import z Ruska výrazne znížil nominálny objem bilaterálnych obchodov a Rusko vypadlo z rebríčka 10 najlepších slovenských zahraničných obchodných partnerov.⁶⁸ Slovenská a ani Česká republika nepodporovala sankcie proti Rusku, čo sa stavalo proti záujmom EÚ. Dovoľme si tvrdiť, že tieto sankcie poukázali na nejednotnosť EÚ. ČR vyzvala EK k väčšej podpore dodávok plynu z nových zdrojov ako napr. z Azerbajdžanu, Iránu alebo USA.⁶⁹ Diplomacia MZV ČR predstavuje vyváženú, rešpektujúcu a nutnú kultiváciu bilaterálnych vzťahov s štátmi západnej Európy (VB, Taliansko), strednej Európy (Nemecko, Poľsko, Vyšehrad) a tradičných mimoeurópskych spojencov (Izrael, USA, SAE), západného Balkánu atď. SAE boli v roku 2014 ich štvrtou najväčšou mimoeurópskou exportnou destináciou.⁷⁰ Ďaleký východ nepatrí k hlavným prioritám českej alebo slovenskej zahraničnej politiky, napriek tomu globálna autorita Číny rastie, čo má vplyv na svetovú ekonomiku. Jej pozitívny efekt zatiaľ nemohol priniesť evidentné výsledky v hospodárskej oblasti. Nastáva nová koncepcia spolupráce EU+16.⁷¹

V roku 2015 SR naďalej implementovala Stratégiu vonkajších ekonomických vzťahov v období rokov 2014-2020, pričom sa kládol dôraz na zónu obchodu, znalostnej ekonomiky, výskumu a inovácií. Podpísanie dohody o vytvorení závodu v SR s firmou Jaguar Land Rover a rozhodnutie spoločnosti Ryanair vytvoriť oblastnú centrálu v SR sa stali najvýznamnejšími prínosmi za rok 2015 v oblasti investícií. MZVaEZ SR sa pridalo do spolupráce v Rámcovom programe EÚ pre vedu a výskum Horizont 2020, vďaka čomu vznikli projekty SAV v spolupráci s Fínskom a Tureckom.⁷² EÚ počas roka prešla niekoľkými krízami (kríza solidarity, menová, integračná a migračná kríza), čo vytváralo nestabilné politické prostredie. V prvej polovici roku 2015 dominovala v európskej agende otázka gréckej dlhovej krízy, ktorá vyvrcholila v dôsledku pokračujúcej ekonomickej krízy

⁶⁷ BILČÍK, Vladimír, a kol. *ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2014*.

1. vyd. Bratislava: SFPA, 2015. s. 16. ISBN 978-80-89645-02-2.

⁶⁸ BILČÍK, Vladimír, a kol. *YEARBOOK OF SLOVAKIA'S FOREIGN POLICY 2017*. 1. vyd. Bratislava: SFPA, 2018. s. 82. ISBN 978-80-89356-82-9.

⁶⁹ KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2014: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2015. s. 65. ISBN 978-80-87558-22-5.

⁷⁰ KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2014: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2015. s. 25. ISBN 978-80-87558-22-5.

⁷¹ KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2014: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2015. s. 285. ISBN 978-80-87558-22-5.

⁷² BILČÍK, Vladimír, a kol. *ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2015*.

1. vyd. Bratislava: SFPA, 2016. s.1-14. ISBN 978-80-89356-44-7.

v Grécku. ČR zaujalo voči Grécku tvrdý postoj, spolu s inými krajinami ako napr. Nemecko, Slovensko, Pobaltie a iné, pod hrozbou núteného odchodu z EÚ.⁷³ Ďalšou dôležitou otázkou bola migračná kríza, pričom SR ani ČR nepodporili Európsky program pre migráciu. V rámci rokovaní vedených EÚ na bilaterálnej aj multilaterálnej báze boli akceptované nové dohody o voľnom obchode, s cieľom posilniť prítomnosť európskych podnikateľských subjektov v Ázii a Tichomorí. Zároveň sa modernizovali už existujúce zmluvy v rámci hospodárskych vzťahov s nečlenskými štátmi napr. Tureckom alebo Mexikom. Pokračovanie naplňovania cieľov viedlo k dohode o obchode so službami (TiSA), Transatlantickému obchodnému a investičnému partnerstvu (TTIP), obchodným dohodám s Japonskom a niektorými krajinami Združenia národov juhovýchodnej Ázie.⁷⁴ Dlhodobé proeurópske smerovanie SR a ČR má pozitívny význam v obchode, pretože sú súčasne podporované aj ich vlastné vnútorné záujmy. Hospodárske vzťahy s nečlenskými štátmi sa realizujú podľa pravidiel spoločnej obchodnej politiky EÚ.

Vďaka slovenskému predsedníctvu nám rok 2016 priniesol rozvoj bilaterálnych vzťahov s európskymi partnermi a kľúčovými svetovými hráčmi, ako aj vzťahy s Rumunskom, krajinami Latinskej Ameriky, Karibiku, Blízkeho a Stredného východu, so subsaharskými a ázijskými krajinami. Početné návštevy s najvyššími úradníkmi uvedených krajín predstavovali impulz najmä v rámci rozvoja hospodárskej spolupráce. SR sa aj v tomto roku snažila o dosiahnutie rovnováhy vo svojej zahraničnej politike, napr. posilnením transatlantickým dialógom a zároveň komunikáciou s Ruskom.⁷⁵ Slovensko bolo úspešné pri presadzovaní energetických záujmov, svojich aj EÚ, s cieľom vytvorenia plynovodu Nord Stream 2. Téma o Ukrajine upadá, ale Sýrsky konflikt v spojitosti s migračnou krízou a začiatkom brexitu VB patri medzi top prerokovávané témy.

ČR mala odmietavý postoj k „riešeniu“ migračnej krízy a jej prioritou bolo vyjednávanie s VB o vystúpení z EÚ v podobe budúcich vzťahov zameraných na ich tradičnú hodnotu národného záujmu ochrany a poskytovania pomoci občanom žijúcich v zahraničí. V ČR v tomto roku prebiehali spory medzi prezidentom a premiérom a týkali sa možnosti vypísania referend o členstve Česka v EÚ a NATO.⁷⁶ Paradigmou zahraničnej politiky ČR

⁷³ KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2015: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2016. s. 50. ISBN 978-80-87558-26-3.

⁷⁴ KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2015: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2016. s. 311. ISBN 978-80-87558-26-3.

⁷⁵ BILČÍK, Vladimír. a kol. *YEARBOOK OF SLOVAKIA'S FOREIGN POLICY 2016*. 1. vyd. Bratislava: SFPA, 2017. s. 10-11. ISBN 978-80-89356-52-2.

⁷⁶ KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2016: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2017. s. 55. ISBN 978-80-87558-30-0.

je sledovanie najmä svojho materiálneho záujmu a teda podpora exportu.⁷⁷

V SR sa konali roku 2016 voľby, ktoré viedli k nárastu podpory pravicových extrémistov a populistických politických aktérov, čo malo značný vplyv na domáci diskurz, týkajúci sa EÚ a zahraničnej politiky všeobecne.

Rok 2017 priniesol prvé rokovania ohľadom brexitu VB a bol prvým rokom prezidentskej činnosti Donalda Trumpa, čo vo veľkej miere ovplyvnilo svetovú politiku. Zahraničná politika SR a ČR logicky pokračovala v riešení dôležitých otázok, ktoré sa vyskytovali v predchádzajúcom období. Pre SR bol tento rok vyznačovaný politickou nestabilitou, ktorú naštartovala kauza ohľadom vraždy novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice a následné odhalenia korupcie, spojovanej s organizovaným zločinom a so stranami pri moci. Kvôli brexitu a prehlbovaniu eurozóny, sa Česko ako jeden z ČŠ, ktorý nepoužíva euro, ocitlo pod veľkým tlakom reagovať na očakávanú integráciu v eurozóne. V priebehu roka ratifikáciou komplexného hospodárskeho a obchodného styku, bola uzavretá dohoda medzi Kanadou a EÚ (CETA). Okrem odstránenia colných a netarifných obchodných prekážok, zahŕňa aj otvorenie trhu, uznávanie certifikátov, podporu a ochranu investícií.⁷⁸ Rovnako ako aj v predchádzajúcich rokoch, česká zahraničná politika EÚ mala charakteristické reaktívne správanie. Dvojité kontroly potravín sa taktiež patrila medzi veľmi diskutované témy. Najväčšou aktivitou ČR bolo v tomto roku rozhodnutie pripojenia sa k PESCO, pričom sa plánovala zúčastniť 3 projektov. Pre Česko sa PESCO považuje za ambiciózny, záväzný a inkluzívny európsky právny rámec pre investície do bezpečnosti a obrany.⁷⁹

Z ekonomického hľadiska môžeme rok 2017 zhodnotiť ako úspešný (vid. tabuľka 5) ČR aj SR dosiahla mimoriadny nárast vývozu a nárast HDP. Dôvodom boli najmä priaznivé vonkajšie podmienky, oživenie hospodárstva a rastúci dopyt po európskych trhoch.

⁷⁷ KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2016: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2017. s. 400. ISBN 978-80-87558-30-0.

⁷⁸ KIZEKOVÁ, Alica et. al. *Czech Foreign Policy in 2017: Analysis*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2018. s. 47. ISBN 978-80-87558-32-4.

⁷⁹ KIZEKOVÁ, Alica et. al. *Czech Foreign Policy in 2017: Analysis*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2018. s. 259. ISBN 978-80-87558-32-4.

Tabuľka 3 Vývoj exportu a importu v rokoch 2014-2018

hodnoty sú uvedené v mil. EUR	Export ČR	Import ČR	Export SR	Import SR
2014	130,9	114,8	65,2	61,8
z toho v rámci EÚ	2,80%	2,50%	1,40%	1,40%
2015	142,8	126,9	68	66,4
z toho v rámci EÚ	3,90%	3,30%	1,90%	1,80%
2016	147,1	129,1	70,1	66,2
z toho v rámci EÚ	3,90%	3,40%	1,90%	1,80%
2017	159,5	143,4	74,8	73,7
z toho v rámci EÚ	4,00%	3,40%	1,90%	1,80%
2018	171,3	171,3	79,9	79,9
z toho v rámci EÚ	4,10%	3,10%	1,90%	1,90%

Zdroj: Vlastné spracovanie údajov z EUROSTAT-u. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat>

Manažment brexitu sa stal v roku 2018 ústrednou témou. Hlavnými kľúčovými princípmi SR boli: ochrana záujmov Slovenska a EÚ a snaha udržať VB pomerne blízko k Únii. Ekonomická diplomacia zostáva aj naďalej neoddeliteľnou súčasťou hospodárskeho úspechu a okrem toho sa nám darilo znižovať množstvo produkovaných emisií. Slovensko sa stalo predmetom intenzívnej európskej kontroly a navštívilo ho niekoľko monitorovacích misií Európskeho parlamentu v priebehu roka na základe vzniknutej udalosti predchádzajúceho roka.⁸⁰ Európska migračná politika sa dostala do pozadia. nebola v tomto roku až takou významnou témou, ale paradoxom je, že Slovensko ustúpilo od prijatia migračného paktu, ktorý spadá pod OSN, zatiaľ čo Miroslav Lajčák bol práve predsedom Valného zhromaždenia OSN.⁸¹

Oznámenie amerického prezidenta o zavedení 25% dovoznej dane z ocele a 10% dovozného cla na hliník, vyvolalo v marci 2018 tlak na svetovú a európsku ekonomiku.⁸² V druhej polovici roku sa prejednával viacročný finančný rámec na obdobie 2021-2027. Táto skutočnosť usmerňuje prípravu SR a ČR na to, aby sa stali čistými prispievateľmi do Európy (do konca budúceho desaťročia). Ani v tomto roku ČR neuvádza jasné stanovisko k pripojeniu sa k eurozóne a za akých podmienok.⁸³

⁸⁰ BILČÍK, Vladimír. a kol. *YEARBOOK OF SLOVAKIA'S FOREIGN POLICY 2018*. 1. vyd. Bratislava: SFP, 2019. s. 14. ISBN 978-80-89356-88-1

⁸¹ BILČÍK, Vladimír. a kol. *YEARBOOK OF SLOVAKIA'S FOREIGN POLICY 2018*. 1. vyd. Bratislava: SFP, 2019. s. 25. ISBN 978-80-89356-88-1

⁸² EURACTIV. *Vojna slov medzi Úniou a USA: Trumo pohrozil zavedením dane na európske vozidlá*. [online]. In: *Energetika*. Bratislava, 2018. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/energetika/news/vojna-slov-medzi-uniou-a-usa-trump-pohrozil-zavedenim-ciel-na-europske-vozidla/>

⁸³ BOHÁČEK, Petr, et al. *Agenda for Czech foreign policy 2018*. Praha: KUFR, 2018. s. 29. ISBN 978-80-87092-55-2.

Angažovanosť SR oproti ČR v zahraničnej politike je väčšia. Politiky oboch krajín sú životne závislé na pluralitnom, inkluzívnom a internacionalistickom medzinárodnom poriadku. Česko dlhodobo rezignuje v snahe implementovať zahraničnú a únióvu politiku, ktorá by bola viac než len ekonomizujúcou. V rámci diplomacie prebiehajú stále rokovania, na podporu medzinárodných vzťahov, jednak s členskými krajinami EÚ, tak aj nečlenskými ako sú USA, Rusko, Ďaleký a Blízky východ, Subsaharská Afrika a Latinská Amerika.

3.3 Na základe členstva v OSN

Organizácia Spojených národov (United Nations – UN) je univerzálna medzivládna medzinárodná organizácia usilujúca sa o svetový mier a bezpečnosť, hospodársku, sociálnu, kultúrnu a humanitárnu spoluprácu, podporu a posilňovanie úcty k ľudským právam a základným slobodám. Bola založená v roku 1945. Ustanovujúcej konferencie v San Francisku sa zúčastnilo 50 štátov vrátane Československa. V súčasnosti má OSN 193 členov. Hlavnými orgánmi OSN sú: Valné zhromaždenie, Rada bezpečnosti, Hospodárska a sociálna rada, Dozorná rada (od roku 1995), Medzinárodný súdny dvor a Sekretariát.⁸⁴

OSN ako globálna univerzalistická medzinárodná inštitúcia si podľa článku 1 Charty OSN kladie za cieľ :

1. Udržovať medzinárodný mier a bezpečnosť a za tým účelom konať účinné kolektívne rozhodnutia.
2. Rozvíjať medzi národmi priateľské vzťahy, založené na úcte k zásade rovnoprávnosti a sebaurčenia národov.
3. Uskutočňovať medzinárodnú súčinnosť riešením medzinárodných problémov hospodárskeho, sociálneho, kultúrneho alebo humanitárneho rázu a podporovaním a posilňovaním úcty k ľudským právam a základným slobodám pre všetkých bez rozdielu rasy, pohlavia, jazyka alebo náboženstva.
4. Byť strediskom, ktoré by uvádzalo do súladu úsilie národov na dosiahnutie spoločného cieľa.⁸⁵

⁸⁴ KROUPA, Jiří. *Mezinárodní systém, jeho subjekty a vybrané problémy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2012. s. 16. ISBN 97-80-210-5863-7.

⁸⁵ Charta OSN, 1945. *Kapitola I – ciele a zásady. článok 1*. [online]. In: *amnesty*. [cit. 2020-05-04]. Dostupné na: <https://www.amnesty.sk/wp-content/uploads/2012/01/Charta-OSN.pdf>

Pri anexii Krymu dodržiavaním Charty OSN a na základe princípov suverenity a územnej celistvosti sa preukázali hodnotové ukotvenia SR v roku 2014.⁸⁶ Fyzická účasť na misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu je názorným príkladom angažovanosti na zahraničnopolitickej scéne. K 31. decembru 2014 sa zúčastnilo 262 príslušníkov ozbrojených síl SR medzinárodných misií zastrešovanými OSN, NATO a EÚ. Boli to misie v rámci UNFICYP (157) na Cypre, ISAF (66) v Afganistane a EUFOR ALTHEA (36) v Bosne a Hercegovine. 16 civilných expertov pôsobilo nielen v uvedených krajinách ale aj v Macedónsku, Tadžikistane, Palestíne a inde⁸⁷. Okrem účasti na misiách, sa SR podieľa aj na rozvojovej pomoci, pričom na začiatku bola vládou schválená Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce 2014-2018. V roku 2014 ČR uskutočňovala svoje druhé funkčné obdobie v Rade OSN pre ľudské práva. Bez väčších zmien plnili záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv na ochranu ľudských práv.⁸⁸

Na 70. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN sa SR prihlásila k 17 cieľom udržateľného rozvoja (SDG) na dobu po roku 2015 a k dohode o globálnych opatreniach v sfére klímy, ktoré majú mať platnosť do roku 2030, s čím súvisí univerzálna dohoda o zmene klímy tzv. Parížska dohoda, ktorá zaväzuje štáty povinnosťou znížiť emisie skleníkových plynov.⁸⁹ ČR sa sústredila predovšetkým na obhajobu práva jednotlivých krajín určovať si vlastný energetický mix (vrátane jadrovej energie). Požadovala garancie, tzv. kompenzačný mechanizmus, že nové ciele dramaticky neznížia konkurencieschopnosť českého priemyslu a nezdraží energia.⁹⁰ Za medzinárodnú platformu na realizáciu cieľov svojej zahraničnej ľudskoprávnej politiky považuje Česko dlhodobu Radu OSN. V septembri roku 2015 na Valnom zhromaždení OSN sa prezident ČR okrem ľudskoprávnej agendy venoval otázke boja proti terorizmu. ČR je zmluvnou stranou väčšiny významných zmlúv na ochranu ľudských práv, prijatých v rámci OSN a na regionálnej úrovni v rámci Rady Európy. V tomto roku sa tento okruh rozšíril o opčný protokol Dohovoru o právach detí zavádzajúci postup predkladania oprávnenia.⁹¹

⁸⁶ BILČÍK, Vladimír, a kol. *ROČENKA ZAHRAJNÍČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2014*. 1. vyd. Bratislava: SFPA, 2015. s. 10. ISBN 978-80-89645-02-2..

⁸⁷ BILČÍK, Vladimír, a kol. *ROČENKA ZAHRAJNÍČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2014*. 1. vyd. Bratislava: SFPA, 2015. s. 12. ISBN 978-80-89645-02-2.

⁸⁸ KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2014: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2015. s. 400. ISBN 978-80-87558-22-5.

⁸⁹ BILČÍK, Vladimír, a kol. *ROČENKA ZAHRAJNÍČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2015*. 1. vyd. Bratislava: SFPA, 2016. s.12-13. ISBN 978-80-89356-44-7.

⁹⁰ KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2014: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2015. s. 65. ISBN 978-80-87558-22-5.

⁹¹ KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2015: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav

2016 predstavoval rok transformačnej politiky na podporu demokratických reforiem rôznych štátov sveta, najmä tých ktoré sú historicky, kultúrne a politicky blízke Slovensku aj Česku. Najdôležitejším nástrojom je tzv. program transformačnej spolupráce (TRANS), ktorého úlohou je vyberať, financovať a riadiť aktivity na podporu transformácie a ľudských práv. Návrhy projektov predkladajú nevládne organizácie. Na základe uvedeného hľadiska blízkosti, sem zaraďujeme krajiny západného Balkánu (Bosna a Hercegovina, Srbsko, Kosovo), krajiny východnej Európy (Bielorusko, Gruzínsko, Moldavsko, Ukrajina) a niektoré ďalšie krajiny (Barma/Myanmar, Kuba)

Rok 2017 sa vyznačuje zameraním rozvojovú pomoc. Pre SR sa stali prioritnými krajinami: Afganistan, Keňa a Moldavsko. V zahraničných diplomatických misiách bola zdôrazňovaná potreba verejno-súkromného partnerstva, uľahčilo sa podnikanie pre konkrétne odvetvia na podporu modernizácie. Misie inovácií prebiehali po celom svete a to v najmä v krajinách s veľkým high-tech potenciálom ako je SR, Izrael, Omán, Čína, Estónsko a ďalšie.⁹²

ČR predsedala Hospodárskej a sociálnej rade OSN (ECOSOC) od júna 2017. do júna 2018. Na základe vlastnej komplexnej reformy a obnovy zničených krajín a nevýkonného politického systému, sa snažila ČR byť príkladom iným krajinám, v plnení realizácie Cieľov udržateľného rozvoja. ECOSOC bol na základe Charty OSN zriadený ako hlavný koordinačný orgán hospodárskej a sociálnej činnosti OSN. Má 54 členov vrátane Slovenska⁹³

Slovensko nieslo v roku 2018 trojnásobnú zodpovednosť – regionálnu, kontinentálnu a globálnu. Miroslav Lajčák ako predseda Valného zhromaždenia OSN. Od 1.júla 2018 sme boli opäť predsedníckou krajinou V4 a zároveň príprava na predsedníctvo SR v OBSE

mezinárodních vztahů, 2016. s. 383-385. ISBN 978-80-87558-26-3.

⁹² BILČÍK, Vladimír. a kol. *YEARBOOK OF SLOVAKIA'S FOREIGN POLICY 2017*. 1. vyd. Bratislava: SFPA, 2018. s. 8. ISBN 978-80-89356-82-9.

⁹³ MZV CZ. *Česká republika po 20 letech v čele jednoho ze tří nejdůležitějších orgánů OSN*. [online]. In: *Udalosti a media*. Praha, 2017. [cit. 2020-05-19]. Dostupné na.: https://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/%C4%8Desk%C3%A1%20republika%20a/rok_2017/tiskove_zpravy/x2017_07_28_cr_po_20 letech_v_ecosoc.html

3.4 V rámci pôsobenia v NATO

Severoatlantická aliancia vznikla na základe Washingtonskej zmluvy v roku 1949. Dnes je najsilnejším vojenským zoskupením na svete.⁹⁴

Prvým dôležitým úsekom z historického hľadiska pre SR a ČR sú roky 1993–1999. V roku 1993 vznikli dva nástupnícke štáty po rozpade ČSFR, ktoré sa snažili zaistiť si a ukotviť svoju bezpečnosť. Na konci tohto obdobia zahraničná ČR dosiahla veľký úspech, ktorým bol bezpochybne vstup do NATO v marci 1999, čím posilnila základný cieľ bezpečnostnej politiky ČR. V tom istom roku sa členmi NATO stalo aj Maďarsko a Poľsko. Oproti tomu slovenská politická reprezentácia neuspela a SR nebola prijatá v prvej vlne rozširovania. V období od septembra 1998-2004 sa zahraničná politika Slovenska stáva pomerne konzistentnou. Dňa 29.marca 2004, za vlády M. Dzurindy, sa SR podarilo pripojiť do Severoatlantickej aliancie.⁹⁵ V tomto „druhom“ rozšírení sa stali členmi NATO aj Rumunsko, Bulharsko, Estónsko, Lotyšsko a Litva.

Cieľom NATO je garancia slobody a bezpečnosti svojich členov prostredníctvom základných politických a vojenských prostriedkov, t.j. podpora demokratických hodnôt, konzultácie a spolupráca v otázkach obrany a ich riešenia, budovanie dôvery a dlhodobé predchádzanie konfliktu. Plnenie cieľov NATO vojenskými prostriedkami zahŕňajú operácie krízového manažmentu s využitím politických a vojenských kapacít na základe vzájomnej solidarity členských štátov alebo na základe mandátu⁹⁶ OSN v kooperácii s inými štátmi alebo medzinárodnými organizáciami.⁹⁷

Východiskovým faktorom SR aj ČR externej bezpečnosti je členstvo v NATO. Na základe rozširujúcej sa nestability južnej hranice NATO a Blízkeho východu, aliancia vykonala opatrenia na zvýšenie obranyschopnosti a prijala v roku 2014 Akčný plán pripravenosti na samite vo Walese, ktorý rovnako podporili obe krajiny.⁹⁸

Rok 2014 priniesol zmeny v bezpečnostnom prostredí, ktoré zmenili strategický stav v strednej Európe a de facto v celom európskom a transatlantickom bezpečnostnom komplexe. Zmenila sa paradigma bezpečnostnej politiky na základe ukrajinsko-ruskej

⁹⁴ KREJČÍ, Oskar. *Mezinárodní politika*. 5. vyd. Praha: Ekopress, 2014. s. 245. ISBN 978-80-87865-07-1.

⁹⁵ DVORSKÝ, Daniil. *Komparace zahraniční politiky České republiky a Slovenské republiky v kontextu vstupu do NATO*. [online]. Brno: Masarykova Univerzita 2007. [cit. 2020-05-04]. Dostupné na: <https://theses.cz/id/0zu60c/>

⁹⁶ Mandát – poverenie, splnomocnenie

⁹⁷ LYŠÁK, Ladislav. – GREŠŠ, Martin. – ŠČEPÁN, Michal. *Medzinárodné organizácie*. 1. vyd. Bratislava: EKONÓM, 2012. s. 191-193. ISBN 978-80-225-3392-8.

⁹⁸ BILČÍK, Vladimír, a kol. *ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2014*. 1.vyd. Bratislava: SFPa, 2015. s. 11. ISBN 978-80-89645-02-2.

vojny.⁹⁹ Kľúčovým záväzkom pre SR v uvedenom roku bolo po samite NATO vo VB zvýšiť rozpočet na obranu na 1,6% HDP do roku 2020 (vid. tabuľka 6). A zvýšiť na 20% podiel výdavkov určených na inováciu konečného obranného rozpočtu do roku 2016.¹⁰⁰

Tabuľka 4 Vojenské výdavky, pobočky, vojenská povinnosť ČR a SR

	Česká republika	Slovenská republika
Vojenské pobočky	Ministerstvo obrany a ozbrojených síl: české pozemné sily a české vzdušné sily (2019)	Ozbrojené sily Slovenskej republiky: Pozemné sily, vzdušné a vzdušné obranné sily a spoločné veliteľstvo pre výcvik a podporu. (2019)
Vek vojenskej služby a jej povinnosť	Vo veku 18 - 28 rokov pre dobrovoľnú vojenskú službu mužov a žien; žiadny odvod (2012)	Vo veku 18 - 30 rokov pre dobrovoľnú vojenskú službu; v roku 2006 pozastavenie brannej povinnosti; ženy sú oprávnené slúžiť (2012)
Vojenské výdavky - percento HDP	1,12% HDP (2018) 1,04% HDP (2017) 1,01% HDP (2016) 0,96% HDP (2015) 0,91% HDP (2014)	1,21% HDP (2018) 1,1% HDP (2017) 1,12% HDP (2016) 1,12% HDP (2015) 0,99% HDP (2014)

Zdroj: Central Intelligence Agency, [cit. 2020-05-13]. Dostupné na internete: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>>

Trend zvyšovania českej účasti v misiách boli viazané prísľubom v NATO Response Force (NRF). ČR sa zaviazala zaistením vzdušného priestoru vlastnými prostriedkami, konkrétne nadzvukovými stíhacími letúňmi JAS-39 Gripen. Rovnako prebiehala príprava dvoch strategických dokumentov v oblasti obrany: Dlhodobý výhľad pre obranu (2030) a Koncepcia výstavby AČR.¹⁰¹

Napriek častej kritike R. Fica voči NATO, v októbri 2015 uverejnilo ministerstvo obrany správu o vzniku NFIU v SR, ktorá bude slúžiť ako základňa NATO pre vojakov.¹⁰² Aj v tomto roku sme sa zúčastnili viacerých medzinárodných cvičení, s cieľom preskúšať spoluprácu ozbrojených síl, partnerov a spojencov. Zároveň došlo k výraznému zníženiu nasadeného počtu OS SR z dôvodu ukončenia misie ISAF. V rámci projektu modernizácie sa nakúpili viacúčelové vrtuľníky Black Hawk UH-60M a prehodnotil sa systém financovania.¹⁰³ Projekty na ktorých sa ČR v NATO zúčastnilo: Sýria, Rusko, Afganistan.

⁹⁹ BILČÍK, Vladimír, a kol. *ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2014*. 1. vyd. Bratislava: SFPA, 2015. s. 57. ISBN 978-80-89645-02-2.

¹⁰⁰ BILČÍK, Vladimír, a kol. *ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2014*. 1. vyd. Bratislava: SFPA, 2015. s. 63. ISBN 978-80-89645-02-2.

¹⁰¹ KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2014: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2015. s. 84-86. ISBN 978-80-87558-22-5.

¹⁰² BILČÍK, Vladimír, a kol. *ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2015*. 1. vyd. Bratislava: SFPA, 2016. s.50. ISBN 978-80-89356-44-7.

¹⁰³ BILČÍK, Vladimír, a kol. *ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2015*.

Informačné centrum NATO uskutočnilo v súvislosti s konaním Dni NATO neformálne debaty s deťmi a žiakmi na školách, so zástupcami vzdušných síl AČR. Tieto projekty prebiehali v rámci projektu IC NATO.¹⁰⁴

V roku 2017 na podporu činnosti NATO v oblasti výcviku a budovania kapacít boli vyslané OS do Iraku. Ich úlohou bol boj proti improvizovaným výbušným zariadeniam a údržba sovietskeho typu vozidiel. Ďalšími vyslanými ozbrojenými silami v rámci výcvikovej misie bolo 152 členov v Lotyšsku.¹⁰⁵ Ozbrojené sily SR sa spolupodieľajú aj na ďalších misiách NATO v Afganistane (34), v Sarajeve (42), na Cypre (169), v Sýrii a Izraeli (2), v Ríme (10) atď.¹⁰⁶ Postavenie ČR bolo výrazne ovplyvnené meniacou sa politikou USA. Najvyšší počet angažovaných vojakov v zahraničných misiách bol v Afganistane a v Mali. ČR sa taktiež zúčastňovalo mierových operácií pod záštitou EÚ a OSN.¹⁰⁷

Hlavné udalosti, ktoré mohli spochybniť medzinárodnú bezpečnosť, môžeme zhrnúť do nasledovných bodov :

1. odstúpenie USA od iránskej jadrovej zmluvy
2. vytvorenie americkej vojenskej značky Space Force
3. stretnutie Donalda Trumpa a Vladimíra Putina v Helsinkách, pár dní pred samitom NATO. Americký prezident nereprezentoval jasnú agendu a vedenie samitu ostalo na Putinovi.
4. Brexit (Theresa May sa stále snažila vyjednať dohodu s EÚ)
5. Vostok 2018 - uskutočnenie ruského vojenského cvičenia za účasti 300 000 vojakov. NATO toto cvičenie označilo ako prípravu na rozsiahly konflikt
6. stretnutie ministrov zahraničných vecí v rámci diskusie prímeria na Ukrajine a rozmiestnenie mierových misií OSN v regióne
7. začiatok obchodnej vojny medzi USA a Čínou
8. medzinárodný incident medzi Ruskom a Ukrajinou (vylodenie ukrajinských lodí v Azovskom mori)

1. vyd. Bratislava: SFPA ,2016. s.54. ISBN 978-80-89356-44-7.

¹⁰⁴ NATOAKTUAL. *Projekty uskutočnené v roce 2015*. In: *Projekty a aktivity Informačního centra o NATO..* Ostrava, 2015. [cit. 2020-05-19]. Dostupné na: <https://www.natoaktual.cz/projekty/Iprojekty-ic-nato-2015>

¹⁰⁵ BILČÍK, Vladimír. a kol. *YEARBOOK OF SLOVAKIA'S FOREIGN POLICY 2017*. 1. vyd. Bratislava: SFPA, 2018. s. 34. ISBN 978-80-89356-82-9.

¹⁰⁶ BILČÍK, Vladimír. a kol. *OF SLOVAKIA'S FOREIGN POLICY 2017* Bratislava: SFPA, 2018. 1. vyd. s. 37. ISBN 978-80-89356-82-9.

¹⁰⁷ KIZEKOVÁ, Alica et. al. *Czech Foreign Policy in 2017: Analysis*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2018. s. 259. ISBN 978-80-87558-32-4.

Slovensko a Česko ako súčasť medzinárodného spoločenstva muselo tieto udalosti zohľadniť vo vzťahu k bezpečnostnej, obrannej a zahraničnej politike.¹⁰⁸ Otázka bezpečnosti je, bola a vždy bude hlavnou prioritou záujmu každej krajiny na svete. Nestabilné obdobie (2014-2015) sprevádzalo spochybňovanie medzinárodnej bezpečnosti. Ozbrojené sily Slovenskej republiky a armáda Českej republiky sa každý rok podieľajú na zahraničných misiách s cieľom prispieť k stabilite a mieru.

3.5 Spoločné a rozdielne znaky zahraničnej politiky SR a ČR

Z viacerých definícií vyplýva, prostredníctvom zahraničnej politiky sa štát snaží presadzovať národný záujem na medzinárodnej scéne, použitím rozličných nástrojov. Homogenita smerovania zahraničnej politiky SR a ČR je vo veľkej miere ovplyvnená historickou predispozíciou. Spoločným znakom na jednej strane oficiálne proeurópske a proatlantické smerovanie zahraničnej politiky, a na strane druhej neoficiálna, z historického spektra vychádzajúca proruskú orientáciu. Podobná mentalita slovenského a českého národa sa prejavila pri otázke migračnej krízy, kedy obe krajiny odmietli prerozdeľovanie migrantov príslušnými kvótami určenými EÚ. Táto skutočnosť zároveň poukázala na nestabilitu EÚ.

Zjednodušene sa dá povedať, že zahraničná politika SR aj ČR má takmer identickú povahu. Táto dedukcia vyplýva z analýzy zahraničnej politiky uvedených štátov, ktoré sú ovplyvnené záväzkami a povinnosťami plynúcimi z medzinárodných dohôd, bilaterálnych a multilaterálnych zmlúv, ktorých signatármi sú SR aj ČR. Samotná integrácia v medzinárodných organizáciách (OSN, NATO, EÚ, V4) a v súčasnosti aj globalizácia, prispievajú k formovaniu zahraničnej politiky.

K základným spoločným prioritám zahraničnej politiky SR a ČR, pri presadzovaní národných záujmov, patrí:

1. posilňovanie bezpečnosti (analyzovanie hrozieb a pôsobenia proti nim)
2. efektívna a profesionálna služba v zahraničí
3. posilňovanie pozitívneho obrazu krajiny v zahraničí
4. rozvíjanie dobrých susedských vzťahov a posilňovanie regionálnej spolupráce
5. posilňovanie a udržiavanie transatlantickej väzby

¹⁰⁸ BILČÍK, Vladimír. a kol. *YEARBOOK OF SLOVAKIA'S FOREIGN POLICY 2017*. 1.vyd. Bratislava: SFPA, 2018. s. 35-36. ISBN 978-80-89356-82-9..

6. posilňovanie európskej integrácie východnej a juhovýchodnej Európy (aktívna európska politika)
7. podporovanie služieb občanom v zahraničí
8. podporovanie dodržiavania ľudských práv a demokracie vo svete s využitím prostriedkov rozvojovej spolupráce
9. presadzovanie hospodárskych a obchodných záujmov v zahraničí, vrátane energetickej bezpečnosti
10. podporovanie akcieschopnosti, politicky a ekonomicky silnej EÚ

Jeden z rozdielov medzi zahraničnou politikou týchto krajín je neintegrácia ČR v menovej únii. Česko nie je členom eurozóny, napriek tomu, že formálne spĺňa všetky Maastrichtské kritériá. Tento fakt ovplyvňuje aj zahraničnoobchodnú politiku ČR. Slovensko prijalo Euro 1. januára 2009. Rozdiel, ktorý vplýva na smerovanie zahraničnej politiky, má aj účasť v niektorých rozdielnych medzinárodných organizáciách (vid. tabuľka 2). Ďalšou odlišnosťou je zahraničnoobchodná politika krajín. Síce je pravda, že najobchodovateľnejšou krajinou, z pohľadu exportu a importu, boli na prvých priečkach Nemecko, SR a ČR medzi sebou navzájom. Krajiny sa ale neustále hľadajú možnosti ako nadviazať diplomatické kontakty a ako efektívne presadzovať svoje ciele hospodárskej diplomacie. To, čo, ako a kam krajiny vyvážajú alebo dovážajú, silno závisí nielen od vnútroštátnej hospodárskej politiky danej krajiny, ale aj od napr. prírodného bohatstva, ktorým štát disponuje, konkurencieschopnosti atď.

Rozdielne znaky nie sú veľmi výrazné, a preto sa ťažko identifikujú v uvedenom období. Zahraničná politika členských štátov EÚ je proeurópska, čo prirodzene vyplýva z ideálov EÚ ako organizácie, koordinujúcej záujmy štátov na úrovni individuálnej aj aliančnej. Primárnym cieľom je zabezpečiť a zvyšovať blahobyt a ochranu občanov EÚ, čo je v konečnom dôsledku základným znakom národného záujmu všetkých demokratických krajín. Každým rokom ale prichádza nový problém, ktorý je potrebné riešiť spoločným dialógom, v snahe nájsť najideálnejšie riešenie, aby bola zaručená stabilita medzinárodného prostredia.

Záver

Na začiatku práce sme sa v teoretickej časti zaoberali historickým vývojom, ktorý objasňuje homogenitu smerovania zahraničnej politiky SR a ČR. Spoločná história slovenského a českého národa sa datuje od roku 1918, vznikom Československa, ktoré sa v časovom slede sa neustále vyvíjalo. Na historickom stave zahraničnej politiky sa odrážala nestabilita domácej i svetovej politickej scény. Negatívny dopad mal i ten fakt, že nebola jednoznačne vyjasnená otázka smerovania, ktorou sa Československo bude ďalej uberať. Prvotné formovanie spoločného štátu bolo prerušené rozpútaním/začiatkom druhej svetovej vojny (1.septembra 1939). K obnove Československa došlo v roku 1960. Socialistická republika sa pretransformovala na federatívnu republiku, ktorá časom zanikla. Následne vznikli dva samostatné suverénne štáty – Slovenská republika a Česká republika. Od ich vzniku si tvorili obe krajiny svoje vlastné koncepcie a stratégie v zahraničnej politike. Aby sme pochopili podstatu koncepcie zahraničných politik SR a ČR, opísali sme vývoj zahraničnej politiky každej krajiny zvlášť, po rozpade ČSFR a dve programové vyhlásenia oboch vlád v horizonte rokov 2014-2018. Vzhľadom na meniace sa vlády počas tohto obdobia v oboch krajinách, proeuópska a proatlantická orientácia politiky bola smerodajnou.

Hlavný cieľ práce predstavovala komparácia zahraničnej politiky Slovenskej a Českej republiky v rokoch 2014-2018. Základný uvedeného cieľa vychádzal s prvotným oboznámením sa so štátom SR a ČR ako takým. V skratke sme opísali právomoci prezidenta vychádzajúce z Ústavy v kontexte zahraničnej politiky. Taktiež sme sa oboznámili so zahraničným výborom a jeho funkciami. Zistili sme, že v oboch krajinách má prezident aj zahraničný výbor takmer totožnú úlohu. Analýzou ich vyhlásení/výrokov sme ale zistili, že zástupcovia oboch krajín si protirečili pri otázkach sankcii voči Rusku, z dôvodu neoprávnenej anexie Krymu. Z historických väzieb je Slovensko aj Česko ešte stále vnímané ako proruské. Vzhľadom na zhodnosť členstva vo viacerých medzinárodných organizáciách, sme samotnú komparáciu zahraničnej politiky SR a ČR poňali z tohto uhla pohľadu. Pozornosť sme zamerali na členstvo vo Vyšehradskej štvorke, Európskej únii, OSN a v NATO. V každej časti sme najskôr deskriptívnou metódou predstavili tieto organizácie a následne sme chronologicky analyzovali každý jeden rok.

Dlhoročná koncepcia zahraničnej politiky ČR má 3 základné globálne ciele a to: bezpečnosť, ľudská dôstojnosť a ľudské práva, prosperita a udržateľný rozvoj. Základné

hodnoty budované štátom – bezpečnosť, sloboda, poriadok, spravodlivosť, bohatstvo a blahobyť – obsahuje ako medzinárodné tak aj vnútroštátne aspekty. Žiadna z týchto hodnôt nemôže byť čisto redukovaná na výlučne medzinárodné alebo výlučne vnútroštátne záležitosti. Zahraničná politika je nepochybne politikou založenou na hodnotách, pretože zdôrazňuje zásady multilateralizmu, dodržiavania medzinárodného práva a rešpektovania medzi národmi. Čím dôkladnejšie sa tieto zásady dodržiavajú, tým silnejšie sú záruky a priaznivejšie prostredie zahraničnej politiky. Malé a stredne veľké štáty sú na multilaterálnom a kooperatívnom a právnom medzinárodnom systéme závislé. V súvislosti s prepojenosťou bezpečnostnej politiky V4, EÚ, OSN a NATO je evidentný spoločný cieľ v rámci bezpečnosti, ale každá z nich využíva na jeho realizáciu iné nástroje. Bezpečnosť a ochrana obyvateľstva bola primárnou otázkou počas celého obdobia, už od vzniku Československa. V rokoch 2014-2018 boli obdobia nestability v medzinárodnom prostredí, vyvolané napr. anexiou Krymu, migračnou krízou, inauguráciou amerického prezidenta Donalda Trumpa, počiatočný brexit VB a mnohé iné. Na základe všetkých týchto „problémov“ sme analyzovali správanie a orientáciu zahraničnej politiky Slovenska a Česka.

Zistili sme, že zahraničná politika SR a ČR má množstvo spoločných znakov, ku ktorým napríklad zaraďujeme: 1) posilňovanie bezpečnosti a efektívna, profesionálna služba v zahraničí, čo dokazuje aktívna účasť krajín na rôznych mierových misiách vedenými OSN, EÚ alebo NATO; 2) posilňovanie pozitívneho obrazu krajiny v zahraničí a rozvíjanie dobrých susedských vzťahov sa preukázalo na nespočetnom množstve rokovaní a vytváraní nových dohôd rôznej povahy; 3) aktívna európska politika realizovaná podporovaním akcieschopnosti vychádzala z podpory európskej integrácie východnej a juhovýchodnej Európy; 4) dodržiavanie ľudských práv a demokracie vo svete s využitím prostriedkov rozvojovej spolupráce; 5) presadzovanie hospodárskych a obchodných záujmov v zahraničí vrátane energetickej bezpečnosti, ktorá sa riešila aj dialógom s Tureckom za účelom diverzifikácie energetických zdrojov; a iné.

Odlišné znaky sa len veľmi ťažko identifikujú, pretože medzi SR a ČR nie sú veľmi výrazné. Nachádzame v nich skôr len malé odchýlky. Jeden z rozdielov medzi zahraničnou politikou týchto krajín je neintegrácia ČR v menovej únii. Česko nie je členom eurozóny, napriek tomu, že formálne spĺňa všetky Maastrichtské kritériá. Tento fakt ovplyvňuje aj zahraničnoobchodnú politiku ČR. Ďalšou odlišnosťou je zahraničnoobchodná politika

krajín Nástupom novej, politicky inak orientovanej vlády, by sa mohli tieto znaky viac diferencovať.

Môžeme skonštatovať, že SR aj ČR sa zatiaľ darí v dosahovaní svojich stanovených zahraničnopolitických cieľov. Aj keď nenachádzame markantný rozdiel medzi ich zahraničnými politikami, je zrejmé, že Slovensko je na politickej scéne pribojnejšie a to i napriek tomu, že je o polovicu menšie ako Česko. Nadštandardnosť vzťahov týchto dvoch krajín pozorujeme v zahraničnopolitickej oblasti až dodnes. Prejavuje sa v bilaterálnych zmluvách a taktiež v programových vyhláseniach nastupujúcich vlád. Prepojenosť medzi SR a ČR vychádza nielen zo spoločného historického vývoja, ale i z hľadiska zhodných ideových princípov, podobného jazyka. Ich kooperácia zároveň vyplýva aj členstva v zhodných organizáciách.

Vráťme sa k našej výskumnej otázke - Ako ovplyvnilo historické formovanie spoločného národa Čechov a Slovákov smerovanie zahraničnej politiky Slovenska a Česka v rokoch 2014 – 2018?

Z historického hľadiska, zahraničná politika Slovenskej a Českej republiky mala meniaci sa charakter. V prvej spoločnej republike mala zahraničná politika profrancúzsku orientáciu. Po znovuoobnovení Československa počas komunistickej vlády smerovala zahraničná politika na západ. Následne, po pretransformovaní ČSSR na ČSFR, bol koniec 90. rokov charakterizovaný ako „návrat do Európy“. Táto proeurópska a proatlantická orientácia predstavovala základ zahraničnej politiky Slovenskej republiky a Českej republiky od ich samostatného vzniku až do súčasnosti.

Zoznam použitej literatúry

1. BALOGHOVÁ, Simona. *Formovanie slovenskej zahraničnej politiky v rokoch 1990 - 1994*. [online]. Diplomová práca. Brno: Masarykova Univerzita, Filozofická fakulta. 2016. [cit. 2020-05-04]. 68 s. Dostupné na: <https://is.muni.cz/th/u4gs6/DIPLOMOVKA.pdf>
2. BILČÍK, Vladimír, a kol. *ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2014*. 1.vyd. Bratislava: SFPA, 2015. 220 s. ISBN 978-80-89645-02-2.
3. BILČÍK, Vladimír, a kol. *ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2015*. 1.vyd. Bratislava: SFPA, 2016. 220 s. ISBN 978-80-89356-44-7.
4. BILČÍK, Vladimír. a kol. *YEARBOOK OF SLOVAKIA'S FOREIGN POLICY 2016*. 1.vyd. Bratislava: SFPA, 2017. 200 s. ISBN 978-80-89356-52-2.
5. BILČÍK, Vladimír. a kol. *YEARBOOK OF SLOVAKIA'S FOREIGN POLICY 2017*. 1.vyd. Bratislava: SFPA, 2018. 173 s. ISBN 978-80-89356-82-9.
6. BILČÍK, Vladimír. a kol. *YEARBOOK OF SLOVAKIA'S FOREIGN POLICY 2018*. 1.vyd. Bratislava: SFPA, 2019. 177 s. ISBN 978-80-89356-88-1.
7. BOHÁČEK, Petr, et al. *Agenda for Czech foreign policy 2018*. Praha: KUFR, 2018. 90 s. ISBN 978-80-87092-55-2.
8. BYSTRICKÝ, Valerián. *Od autonómie k vzniku Slovenského štátu*. Bratislava: Prodama, 2008. 301 s. ISBN 978-80-969782-5-0.
9. CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. [online]. In: *The world factbook*. [cit. 2020-05-13]. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>
10. ČERNÁK, Tomáš. *Príbeh jednej krátkej jari 1968: ako sa zrodila československá nádej*. [online]. In: *historická revue*. Bratislava: Slovenský archeologický a historický inštitút, 2018. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: http://www.historickarevue.com/clanok/pribeh_jednej_kratkej_jari
11. DENNÍKN. *Rašínova reforma stvorila československú korunu*. [online]. In: *Historyweb*. Bratislava: Press, 2020. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://historyweb.dennikn.sk/clanky/detail/rasinova-reforma-stvorila-ceskoslovensku-korunu>
12. DULEBA, Alexander - LUKÁČ, Pavol – WLACHOVSKÝ, Miroslav. *Zahraničná politik Slovenskej republiky: východiská, stav a perspektívy*. Bratislava: Výskumné

- centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku – Friedrich Ebert Stiftung, 1998. 63 s. ISBN 80-967745-4-9.
13. DULEBA, Alexander. *Kríza na Ukrajine ako impulz pre východnú politiku SR a EÚ*. [online], In: *Výskum projekt č. MVZP/2014/56 podporeného v rámci dotačného programu Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky*. Bratislava: SFPA, 2014. 55 s. Dostupné na: <http://www.sfpa.sk/wp-content/uploads/2015/09/A09.pdf>.
14. DULEBA, Alexander. *Kríza na Ukrajine ako impulz pre východnú politiku SR a EÚ*. [online], In: *Výskum projekt č. MVZP/2014/56 podporeného v rámci dotačného programu Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky*. Bratislava: SFPA, 2014. s. 13. Dostupné na: <http://www.sfpa.sk/wp-content/uploads/2015/09/A09.pdf>
15. DVORSKÝ, Daniil. *Komparace zahraniční politiky České republiky a Slovenské republiky v kontextu vstupu do NATO*. [online]. Bakalářská práce. Brno: Masarykova Univerzita, Fakulta sociálních studií. 2007. [cit. 2020-05-04]. Dostupné na: <https://theses.cz/id/0zu60c/>.
16. EURACTIV. *Vojna slov medzi Úniou a USA: Trumo pohrozil zavedením dane na európske vozidlá*. [online]. In: *Energetika*. Bratislava, 2018. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/energetika/news/vojna-slov-medzi-uniou-a-usa-trump-pohrozil-zavedenim-ciel-na-europske-vozidla/>
17. GÁBRIŠ, Tomáš – KOLÁRIK, Jozef – VOJÁČEK, Ladislav. *Československé právné dejiny*. 2. vyd. Bratislava: EUROKÓEDX, 2011. 424 s. ISBN 978-80-89447-42-8.
18. HANDL, Vladimír - PICK, Otto. *Česká zahraniční politika 1993 – 2005 od „návratu do Evropy“ k evropeizaci*. In: Policy paper. [online] Praha: Ústav mezinárodných vztahů Praha, 2005. 17s. Dostupné na: <https://www.files.ethz.ch/isn/29240/2005-05-Ceska%20zahranicni%20politika.pdf>.
19. Charta OSN, 1945. *Kapitola I – ciele a zásady. článok 1*. [online]. In: *amnesty*. [cit. 2020-05-04]. Dostupné na: <https://www.amnesty.sk/wp-content/uploads/2012/01/Charta-OSN.pdf>
- JÁŠEK, Peter. 20. – 21. august 1969 – *Okupácia Československa*. [online]. Bratislava: Ústav pamäti národa. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://www.upn.gov.sk/sk/20-21-august-1968---okupacia-ceskoslovenska/>.
20. JUZA, Peter. *Politológia tretieho tisícročia*. 1. vyd. Malacky: Plen, 2018. 112 s. ISBN 978-80-972361-3-7.

21. KIZEKOVÁ, Alica et. al. *Czech Foreign Policy in 2017: Analysis*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2018. 445 s. ISBN 978-80-87558-32-4.
22. KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2015: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2016. 514 s. ISBN 978-80-87558-26-3.
23. KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2016: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2017. 576 s. ISBN 978-80-87558-30-0.
24. KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2014: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2015. 528 s. ISBN 978-80-87558-22-5.
25. KREJČÍ, Oskar. *Mezinárodní politika*. 5. vyd. Praha: Ekopress, 2014. 803 s. ISBN 978-80-87865-07-1.
26. KROUPA, Jiří. *Mezinárodní systém, jeho subjekty a vybrané problémy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 120 s. ISBN 97-80-210-5863-7.
27. LAMBERT, Tim. *A brief history of Slovakia*. 2019 [online]. In: Localhistories. Birmingham, 2019. [cit 2020-06-20]. Dostupné na: <http://www.localhistories.org/slovakia.html>.
28. LAMBERT, Tim. *A brief history of the Czech republic*. [online]. In: Localhistories. Birmingham, 2019. [cit 2020-06-20]. Dostupné na: <http://www.localhistories.org/czech.html>.
29. LYŠÁK, Ladislav. – GREŠŠ, Martin. – ŠČEPÁN, Michal. *Medzinárodné organizácie*. 1. vyd. Bratislava: EKONÓM, 2012. 285 s. ISBN 978-80-225-3392-8.
30. MARIČRKOVÁ, Laura. *Mäkká a tvrdá moc –o vybraných otázkach posudzovania kritérií mäkkej moci*. In: *Journal of International relations*. Volume XII., Issue 2, Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. 204 s. ISSN 1336-1562.
31. MARSINA, Richard. a kol. *Slovenské dejiny*. Martin: Vydavateľstvo Matice Slovenskej, 1992. 336 s. ISBN: 978-80-70902-39-4.
32. MRÁZ, Stanislav. - BROCKOVÁ, Katarína. *Medzinárodné právo verejné: (všeobecná časť)*. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2018. 247 s. ISBN 978-80-225-459-0.
33. MÚZEUM SNP Slovensko v I. ČSR: 1918 – 1938. [online]. In: *história*. [cit 2020-06-20]. Dostupné na: <http://www.muzeumsnp.sk/historia/slovensko-v-1-csr-1918-1938/>.
34. MZV CZ. *Česká republika po 20 letech v čele jednoho ze tří nejdůležitějších orgánů OSN*. [online]. In: *Události a media*. Praha, 2017. [cit. 2020-05-19]. Dostupné na.: https://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/%C4%8Desk%C3%A1%20republika%20a/rok_2017/tiskove_zpravy/x2017_07_28_cr_po_20 letech_v_ecosoc.htmlMZVaEZ

- SR. *1993 vznik demokratickej Slovenskej republiky*. [online]. In: *Slováci naprieč storočím*. Bratislava, 2018. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://www.mzv.sk/ministerstvo/slovaci-napriec-storocim/1993-vznik-samostatnej-slovenskej-republiky>.
35. MZVaEZ SR. *Medzinárodný vyšehradský fond*. [online]. In: *Aktualita*. Bratislava, 2018. [cit. 2020-06-26]. Dostupné na: https://www.mzv.sk/detail-aktuality/-/asset_publisher/Hp2qxs2Z6I5/content/medzinarodny-vysehradsky-fond
36. MZVaEZ. *Prehľad medzinárodných organizácií a zoskupení*. [online]: In: *Zahraničná politika*. Bratislava, 2016, [cit. 2020-05-16]. Dostupné na: https://www.mzv.sk/zahranicna_politika/prehľad_medzinarodnych_organizacii_a_zoskupeni..
37. NATOAKTUAL. *Projekty uskutočnené v roke 2015*. In: *Projekty a aktivity Informačného centra o NATO*. Ostrava, 2015. [cit. 2020-05-19]. Dostupné na: <https://www.natoaktual.cz/projekty/Iprojekty-ic-nato-2015>
38. NEMEC, Václav. *Vznik Československa*. [online]. In: *Dejepis.com*. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <http://www.dejepis.com/vznik-ceskoslovenska/>.
39. NRSR. *Malý parlamentný slovník*. In: *VII. Volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky*. 3. vyd. Bratislava: Reprografia Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky, 2017, 192 s. ISBN 978-80-89052-81-03.
40. Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky. *Zahraničný výbor*. [online]. Praha. [cit. 2020-05-16]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=3309..>
41. *Programové prohlášení vlády České republiky. 2014*. [online]. Praha, 2014. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove_prohlaseni_unor_2014.pdf.
42. *Programové prohlášení vlády České republiky. 2017*. [online]. Praha, 2017. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni-vlady-162319/#Zahranicni_politika.
43. *Programové vyhlásenie vlády na roky 2012-2016*. [online]. Bratislava, 2012. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: <https://www.vlada.gov.sk/vlada-sr-od-04-04-2012-do-23-03-2016/>
44. *Programové vyhlásenie vlády na roky 2016-2020*. [online]. Bratislava, 2016. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: <https://www.vlada.gov.sk/vlada-sr-od-24-03-2016-do-20-03-2020/>
45. SME. *Koruna prišla v roku 1993 nečakane rýchlo*. [online]. In: *Ekonomika*. Bratislava:

- Petitpress, 2008 [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://ekonomika.sme.sk/c/3713470/koruna-prisla-v-roku-1993-necakane-rychlo.html>.
46. STEHLÍK, Michal. *Vzťahy Čechov a Slovákov pred rokom 1914*. [online]. In: *historická revue*. Bratislava: Slovenský archeologický a historický inštitút, 2018. [cit 2020-06-20]. Dostupné na: <http://www.historickarevue.com/clanok/dejiny-vzajomnej-neznalosti>.
 47. STRAKA, Jiří. a kol. *Medzinárodné vzťahy*. 1. vyd. Šamorín : Heuréka vydavateľstvo, 2013. 292 s. ISBN 978-80-89122-88-2.
 48. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Vývoj zahraničného obchodu Slovenskej republiky 2014-2018*. Bratislava: Ústredie ŠÚ SR. 18.12.2019. 63 s. ISBN 978-80-2121-711-1.
 49. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Štatistika v súvislostiach. Hlavné trendy populačného vývoja v SR roku 2017. Demografia a sociálna štatistika 2018*. Bratislava, 2018. 65 s. ISBN 978-80-8121-670-7.
 50. ŠUTAJ, Štefan. *Slovenské politické strany v dokumentoch (1944-1948)*. Košice: Spoločenský ústav SAV, 2002. 564 s. ISBN 80-967182-2-3.
 51. TERAZ SK. *Edvard Beneš bol druhý prezident ČSR, narodil sa pred 130 rokmi*. [online]. In: TAS. Bratislava,. [cit 2020-06-20]. Bratislava, 2014. Dostupné na: <https://www.teraz.sk/slovensko/sr-historia-edvard-benes-prezident-narod/85959-clanok.html>.
 52. TÖRÖK, Marián. *Tri obdobia dvoch desaťročí zahraničnej politiky Slovenskej republiky*. In *Politické vedy...* Roč. 17, č. 3, 2014.. 251 s. ISSN 1335 – 2741.
 53. Ústavní zákon č. 1/1993, Sb. Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů
 54. Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
 55. VISEGRAD FUND. *Conference of ministers*. [online]. In: *About Us*. Bratislava. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: <https://www.visegradfund.org/about-us/conference-of-ministers/>
 56. VISEGRAD FUND. *Council of ambassadors*. [online]. In: *About Us* Bratislava. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: <https://www.visegradfund.org/about-us/council-of-ambassadors/>
 57. VISEGRADGROUP. 2014. *Joint Statement on Ukraine*. [online] In: *Official Statements and Communiqués*. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2014

58. VISEGRADGROUP. *Conclusions from the Meeting of Foreign Affairs Committees of V4 Countries*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava 2015. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2015
59. VISEGRADGROUP. *Joint Declaration of the Ministers of Economic Affairs of the Visegrad Group Countries on the Future of Economic Cooperation*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2018. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2018
60. VISEGRADGROUP. *Joint Statement from the Annual Summit of the Visegrad Group Prime Ministers and the Prime Minister of the State of Israel*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2017. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2017
61. VISEGRADGROUP. *Joint Statement of V4 Foreign Ministers following V4+EaP Ministerial Meeting*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2017. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2017
62. VISEGRADGROUP. *Joint Statement of V4 Foreign Ministers on the Eastern Partnership*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2017 [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2017
63. VISEGRADGROUP. *Joint Statement of V4 Prime Ministers on Migration* [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2016. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2016.
64. VISEGRADGROUP. *Press Statement on the Establishment of the Joint Patent Institute*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2015. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2015
65. VISEGRADGROUP. *Statement of the Prime Minister of the Visegrad Countries on Ukraine*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*. Bratislava, 2014. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: <http://www.visegradgroup.eu/calendar/2014/statement-of-the-prime>
66. VISEGRADGROUP. *V4 and Turkey: Share Interest in Regular Dialog*. [online]. In: *Official Statements and Communiqués*, Bratislava, 2015. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements#_2015

67. VLÁDA ČR. *Období první republiky 1918-1938*. [online]. Praha, 2020. 10 s. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/assets/Obdobi-prvni-republiky-1918.pdf>.
68. VLÁDA ČR. *Oddíl 2 Oblast zahraniční politiky, obrany*. [online.]. In: *Historie minulých vlád*. Praha, 2019. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/%21-zprava-vlady-o-stavu-ceske-spolecnosti---oddil-2-2128/>.